

Informacija o Godišnjem izvještaju o sprovođenju Menadžment plana i stanju Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotor, za 2017. godinu.

U skladu sa članom 8 Zakona o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotor, Područjem Kotor se upravlja u skladu sa menadžment planom Kotor, koji donosi Vlada Crne Gore, a radi koordinacije vršenja poslova zaštite, očuvanja i upravljanja, Vlada obrazuje Savjet za upravljanje Područjem Kotor.

Nadalje, shodno članu 15 Zakona, Savjet je dužan da, do 1. marta tekuće godine, dostavi Vladi godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana i stanju Područja Kotor, koji sadrži, naročito: analizu dinamike i efekata sprovođenja Menadžment plana; ocjenu stanja Područja Kotor; sprovedene aktivnosti na očuvanju, održavanju i monitoringu prirodnih, kulturnih i drugih vrijednosti i segmenata životne sredine; analizu i ocjenu uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite, očuvanja i upravljanja; sprovedene mjere zaštite, očuvanja i korišćenja Područja Kotor i načine njihovog sprovođenja; sprovedene aktivnosti na održivom korišćenju prirodnih i kulturnih resursa, razvoju i uređenju prostora; sprovedene aktivnosti na promociji i valorizaciji Područja Kotor; sprovedene oblike saradnje i partnerstva javnog sektora sa lokalnim stanovništvom, vlasnicima, držaocima i korisnicima nepokretnosti; sprovedene oblike saradnje i partnerstva subjekata zaštite sa drugim državama i međunarodnim organizacijama; realizovana finansijska sredstva i način njihovog obezbjeđivanja. Imajući u vidu da je Vlada Crne Gore, imenovala Savjet za upravljanje prirodnim i kulturno-istorijskim područjem Kotor, Rješenjem broj 07-2791/3 od 14. septembra 2017. godine, ukazuje se da je isti, u dosadašnjem radu, održao pet sjednica i nekoliko sastanaka radne grupe za pripremu ovog Izvještaja. Ističe se da je ovaj sastav Savjeta uložio značajan trud i vrijeme kako bi se postigao konsenzus prilikom sačinjavanja predmetnog izvještaja, koji je jednoglasno usvojen, a posebno uvažavajući činjenicu da se izvještaj odnosi na period kada je, uglavnom, u mandatu bio prethodni Savjet.

Nadalje, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotor ("Službeni list Crne Gore", br. 13/18 od 28.02.2018), predviđeno je da Savjet koji je imenovan do dana stupanja na snagu ovog zakona nastavlja sa radom do isteka mandata.

Dakle, Savjet je dostavio Ministarstvu kulture, u cilju izvještavanja Vlade, Godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana i stanju Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotor, za 2017. godinu.

Predmet navedenog izvještaja je i ocjena stanja, te odgovarajuća analiza dinamike i efekata sprovođenja Menadžment plana.

Menadžment plan Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotor usvojila je, na prijedlog Ministarstva kulture, Vlada Crne Gore na sjednici od 29.12.2011. godine.

Glavni cilj Menadžment plana je da osigura djelotvornu zaštitu i poboljša značaj područja Svjetske baštine, putem ustanovljenja jednog sveobuhvatnog mehanizma upravljanja. To je prije svega strateški plan, koji postavlja okvir za integrisano i proaktivno upravljanje, koji promovise vrijednosti, resurse baštine i njihovo korišćenje.

Menadžment plan je strateški dokument rađen za period od 15 godina, iako će najvažniji elementi Plana biti relevantni i nakon toga.

U cilju relevantnosti dokumenta reviziju Menadžment plana sprovodi Upravljačko tijelo svake tri godine, na osnovu ažuriranih podataka o implementaciji Akcionog plana Menadžment plana. Revizija još uvijek nije sprovedena.

Menadžment planom Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotor, razvoj Područja Kotor, temeljen je na poštovanju, unaprijeđenju, promovisanju i korišćenju resursa naslijeđene kulturne i prirodne baštine, kao potencijala za napredak lokalne zajednice i njenih građana, prepoznat je kroz osam opštih ciljeva. Menadžment plan je strateški plan koji je prevashodno

postavio okvir za integralno upravljanje kulturnom i prirodnom baštinom. Sadrži Akcioni plan sa prioritetskim aktivnostima i mjerama u kratkoročnoj, srednjoročnoj i dugoročnoj perspektivi i sa nosiocima aktivnosti i indikatorima uspjeha. Relevantnost Menadžment plana obezbjeđuje se godišnjom analizom ažuriranih podataka o realizovanim aktivnostima iz Akcionog plana, ocjenom stanja Područja Kotora i nivoom implementacije Menadžment plana, u formi Izvještaja, koji se dostavlja Vladi Crne Gore na razmatranje i usvajanje.

Cilj Godišnjeg izvještaja je da prikaže preduzete aktivnosti i aktivnosti na realizaciji zadataka utvrđenih Akcionim planom za implementaciju Menadžment plana Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora i ocijeni stanje Područja Kotora i nivo implementacije Menadžment plana.

Za potrebe izrade Godišnjeg izvještaja o sprovođenju Menadžment plana i ocjenu stanja Područja Kotora sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- Sekretarijat za zaštitu prirodne i kulturne baštine Opštine Kotor je uputio zahtjev svim prepoznatim nosiocima aktivnosti implementacije Menadžment plana za dostavljanje izvještaja o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana Menadžment plana;
- Informacije o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana Menadžment plana su dostavili: Ministarstvo kulture, Ministarstvo saobraćaja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva (Uprava pomorske sigurnosti), Uprava za zaštitu kulturnih dobara, JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore, Pomorski muzej Crne Gore - Kotor, Institut za biologiju mora, Uprava za inspekcijske poslove, Opština Kotor, Turistička organizacija Kotor, DOO Vodovod i kanalizacija Kotor, NVO EXPEDITIO i NVO Društvo prijatelja bokeške baštine.

Realizovane aktivnosti tokom 2017. godine, podijeljene su u odnosu na ciljeve koji su definisani u Menadžment planu.

Ocjena stanja Područja Kotora i nivo implementacije Menadžment plana dati su na osnovu analize realizovanih aktivnosti tokom 2017. godine, analize implementacije Akcionog plana Menadžment plana, drugih analiza i uvida u stanje Područja Kotora. Ocjena stanja Područja Kotora i nivo implementacije Menadžment plana na kraju 2017. godine, rezultat su aktivnosti sprovedenih tokom 2017. godine, ali i posljedica realizovanih i nerealizovanih aktivnosti u prethodnom periodu.

Teme koje shodno Zakonu o zaštiti Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora Izvještaj treba da sadrži navedene su u okviru poglavlja III Realizovane aktivnosti tokom 2017. godine, kao i u tabelarnom prikazu Analize implementacije Akcionog plana Menadžment plana.

Ostale teme koje shodno Zakonu o zaštiti Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora Izvještaj treba da sadrži, navedene su u okviru poglavlja V Ocjena stanja.

Prilog: Godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana i stanju Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, za 2017. godinu.

Savjet za upravljanje Prirodnim i kulturno-istorijskim područjem Kotora

**GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU MENADŽMENT PLANA I STANJU
PRIRODNOG I KULTURNO-ISTORIJSKOG PODRUČJA KOTORA ZA 2017.
GODINU**

Kotor, 2018. godina

SADRŽAJ

I UVOD	3
II CILJ I PROCES IZRADE GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA O SPROVOĐENJU MENADŽMENT PLANA I STANJU PODRUČJA KOTORA.....	4
III REALIZOVANE AKTIVNOSTI.....	6
IV REALIZOVANA FINANSIJSKA SREDSTVA I NAČIN NJIHOVOG OBEZBJEĐIVANJA.....	16
V OCJENA STANJA.....	17

I UVOD

Menadžment plan Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora (u daljem tekstu: Menadžment plan) usvojila je, na prijedlog Ministarstva kulture, Vlada Crne Gore na sjednici od 29.12.2011. godine.

Kako je navedeno u samom dokumentu: *Glavni cilj Menadžment plana je da osigura djelotvornu zaštitu i poboljša značaj područja Svjetske baštine, putem ustanovljenja jednog sveobuhvatnog mehanizma upravljanja. To je prije svega strateški plan, koji postavlja okvir za integrisano i proaktivno upravljanje, koji promovise vrijednosti, resurse baštine i njihovo korišćenje.*

Menadžment plan je strateški dokument rađen za period od 15 godina, iako će najvažniji elementi Plana biti relevantni i nakon toga.

U cilju relevantnosti dokumenta reviziju Menadžment plana sprovodi Upravljačko tijelo svake tri godine, na osnovu ažuriranih podataka o implementaciji Akcionog plana Menadžment plana, međutim do sada nije sprovedena.

Na osnovu **Zakona o zaštiti Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora (2013)**, Područjem Kotora se upravlja u skladu sa menadžment planom Kotora, a radi koordinacije vršenja poslova zaštite, očuvanja i upravljanja, Vlada obrazuje Savjet za upravljanje Područjem Kotora.

Vlada Crne Gore je imenovala **Savjet za upravljanje Prirodnim i kulturno-istorijskim područjem Kotora** 28. 12. 2015. godine. Ovaj Savjet je imao pet sjednica (22.02.2016., 05.05.2016., 16.09.2016., 28.10.2016. i 07.12.2016.) i razriješen je 14.09. 2017. godine.

Novi Savjet za upravljanje Prirodnim i kulturno-istorijskim područjem Kotora je imenovan Rješenjem o imenovanju Savjeta, broj 07-2791/3 od **14. 09. 2017. godine**, koje je donijela Vlada Crne Gore, i do sada je održao pet sjednica i nekoliko sastanaka radne grupe za pripremu ovog Izvještaja.

Na osnovu člana 15. Zakona o zaštiti Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora (2013), Savjet je dužan da, do 1. marta tekuće godine, dostavi Vladi **godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana i stanju Područja Kotora**.

Savjet do sada nije pripremio ni jedan godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana. Godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana za prethodne godine je pripremalo je Ministarstvo kulture, a na osnovu dostavljenih podataka/izvještaja nosioca aktivnosti iz Akcionog plana.

Sadržaj godišnjeg izvještaja o sprovođenju Menadžment plana definisan je Zakonom o zaštiti Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora.

Prema Zakonu izvještaj sadrži, naročito:

- 1) analizu dinamike i efekata sprovođenja Menadžment plana;
- 2) ocjenu stanja Područja Kotora;
- 3) sprovedene aktivnosti na očuvanju, održavanju i monitoringu prirodnih, kulturnih i drugih vrijednosti i segmenata životne sredine;
- 4) analizu i ocjenu uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite, očuvanja i upravljanja;
- 5) sprovedene mjere zaštite, očuvanja i korišćenja Područja Kotora i načine njihovog sprovođenja;
- 6) sprovedene aktivnosti na održivom korišćenju prirodnih i kulturnih resursa, razvoju i uređenju prostora;
- 7) sprovedene aktivnosti na promociji i valorizaciji Područja Kotora;
- 8) sprovedene oblike saradnje i partnerstva javnog sektora sa lokalnim stanovništvom, vlasnicima, držaocima i korisnicima nepokretnosti;

- 9) sprovedene oblike saradnje i partnerstva subjekata zaštite sa drugim državama i međunarodnim organizacijama;
- 10) realizovana finansijska sredstva i način njihovog obezbjeđivanja.

Menadžment planom **Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora**, razvoj Područja Kotora, temeljen je na poštovanju, unaprjeđenju, promovisanju i korišćenju resursa naslijeđene kulturne i prirodne baštine, kao potencijala za napredak lokalne zajednice i njenih građana, prepoznat je kroz **osam opštih ciljeva**.

Ciljevi koji su definisani u Menadžment planu su:

1. Jačanje pravne i institucionalne infrastrukture u cilju očuvanja i zaštite izuzetne univerzalne vrijednosti područja;
2. Unaprjeđenje saradnje između svih zainteresovanih strana;
3. Osiguranje efikasne primjene zakona i planske dokumentacije, radi očuvanja kulturne i prirodne baštine od prekomjerne i nekontrolisane urbanizacije;
4. Unaprjeđenje valorizacije i zaštite kulturne i prirodne baštine zaštićenog područja;
5. Integralna zaštita kulturne i prirodne baštine kroz konstantnu kontrolu lokalnog urbanog razvoja;
6. Razvoj zaštićenog područja kroz korišćenje potencijala na principima održivog razvoja;
7. Jačanje kadrovskih kapaciteta na svim nivoima, edukacija novog i do-edukacijapostojećeg stručnog kadra;
8. Prezentacija i popularizacija područja i podizanje nivoa svijesti građana/ki o vrijednostima i značaju zaštićenog područja;

Menadžment plan je strateški plan koji je prevashodno postavio okvir za integralno upravljanje kulturnom i prirodnom baštinom, sa **Akcionim planom** sa prioriternim aktivnostima i mjerama u kratkoročnoj, srednjoročnoj i dugoročnoj perspektivi, sa nosiocima aktivnosti i indikatorima uspjeha. Relevantnost Menadžment plana obezbjeđuje se godišnjom analizom ažuriranih podataka o realizovanim aktivnostima iz Akcionog plana, ocjenom stanja Područja Kotora i nivoom implementacije Menadžment plana, u formi Izvještaja, koji se dostavlja Vladi Crne Gore na razmatranje i usvajanje.

II CILJ I PROCES IZRADE GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA O SPROVOĐENJU MENADŽMENT PLANA I STANJU PODRUČJA KOTORA

Cilj ovog Izvještaja je da:

- Prikaže preduzete aktivnosti i aktivnosti na realizaciji zadataka utvrđenih Akcionim planom za implementaciju Menadžment plana Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora;
- Ocijeni stanje Područja Kotora i nivo implementacije Menadžment plana

Za potrebe izrade Godišnjeg izvještaja o sprovođenju Menadžment plana i ocjenu stanja Područja Kotora sprovedene su slijedeće aktivnosti:

- Sekretarijat za zaštitu prirodne i kulturne baštine Opštine Kotor je uputio zahtjev svim prepoznatim nosiocima aktivnosti implementacije Menadžment plana za dostavljanje izvještaja o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana Menadžment plana
- Informacije o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana Menadžment plana su dostavili: Ministarstvo kulture, Ministarstvo saobraćaja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva (Uprava pomorske sigurnosti), Uprava za zaštitu kulturnih dobara (UZKD), Centar za konzervaciju i arheologiju, Pomorski muzej Crne Gore - Kotor, Institut za biologiju mora, Uprava za inspekcijske poslove, Opština Kotor, Turistička organizacija Kotor, DOO Vodovod i kanalizacija Kotor, NVO EXPEDITIO i NVO Društvo prijatelja bokeške baštine.
- **Realizovane aktivnosti tokom 2017. godine** su podijeljene u odnosu na ciljeve koji su definisani u Menadžment planu.
- **Ocjena stanja Područja Kotora i nivo implementacije Menadžment plana** dati su na osnovu analize realizovanih aktivnosti tokom 2017. godine, analize implementacije Akcionog plana Menadžment plana, drugih analiza i uvida u stanje Područja Kotora. Ocjena stanja Područja Kotora i nivo implementacije Menadžment plana na kraju 2017. godine rezultat su aktivnosti sprovedenih tokom 2017. godine ali i posljedica realizovanih i nerealizovanih aktivnosti u prethodnom periodu
- Teme koje shodno Zakonu o zaštiti Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora Izvještaj treba da sadrži:
 - *Sprovedene aktivnosti na očuvanju, održavanju i monitoringu prirodnih, kulturnih i drugih vrijednosti i segmenata životne sredine;*
 - *Sprovedene mjere zaštite, očuvanja i korišćenja Područja Kotora i načini njihovog sprovođenja;*
 - *Sprovedene aktivnosti na održivom korišćenju prirodnih i kulturnih resursa, razvoju i uređenju prostora;*
 - *Sprovedene aktivnosti na promociji i valorizaciji Područja Kotora;*
 - *Sprovedeni oblici saradnje i partnerstva javnog sektora sa lokalnim stanovništvom, vlasnicima, držaocima i korisnicima nepokretnosti;*
 - *Sprovedeni oblici saradnje i partnerstva subjekata zaštite sa drugim državama i međunarodnim organizacijama*

navedene su u okviru poglavlja III Realizovane aktivnosti tokom 2017. godine, kao i u tabelarnom prikazu Analize implementacije Akcionog plana Menadžment plana.

Ostale teme koje shodno Zakonu o zaštiti Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora Izvještaj treba da sadrži:

- Analiza dinamike i efekata sprovođenja Menadžment plana;
- Ocjena stanja Područja Kotora;
- Analiza i ocjena uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite, očuvanja i upravljanja;

navedene su u okviru poglavlja V Ocjena stanja.

III REALIZOVANE AKTIVNOSTI

Tokom 2017. godine, realizovan je niz aktivnosti od strane nosioca utvrđenih Akcionim planom za implementaciju Menadžment plana. Poglavljem 11 Menadžment plana procijenjeno je da je za implementaciju Menadžment plana od presudnog značaja uključivanje velikog broja institucija, a partnerski rad je neophodan za uspješnu realizaciju mnogih aktivnosti.

U odnosu na ciljeve koji su definisani u Menadžment planu, tokom 2017. godine realizovane su slijedeće aktivnosti:

1. Jačanje pravne i institucionalne infrastrukture u cilju očuvanja i zaštite izuzetne univerzalne vrijednosti područja

Prioritetni zadatak - Uspostaviti efikasan zakonski i institucionalni okvir za zaštitu i očuvanje kulturne i prirodne baštine

1.1. Ministarstvo kulture - Vlada Crne Gore je donijela 2. februara 2017. Akcioni plan za sprovođenje Odluka UNESCO-a u vezi sa Područjem Kotora usvojenim u Istanbulu u julu 2016. godine.

Nakon toga Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30. marta 2017. godine, donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o prostornom planu posebne namjene za obalno područje Crne Gore, kojom je zabranjena izgradnja u Prirodnom i kulturno-istorijskom području Kotora, do usvajanja Prostornog plana Opštine Kotor.

Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o prostornom planu posebne namjene za obalno područje Crne Gore, koja je donijeta dana 16. novembra 2017. godine, izgradnja u zaštićenom području Kotora dozvoljena je na objekte koji se rekonstruišu radi sanacije, održavanja i korišćenja, u okviru postojećih horizontalnih i vertikalnih gabarita i koji su izgrađeni u skladu sa zakonom, na izgradnju objekata podzemne komunalne infrastrukture, kao i na prostor obuhvaćen Urbanističkim projektom Perasta i Urbanističkim projektom, Starog jezgra Kotora

Ministarstvo kulture je na osnovu Zaključaka Vlade Crne Gore br. 07-1241 od 27.04.2017. godine pripremilo predlog za razrješavanje prethodnog Savjeta za upravljanje Područjem Kotora i Vlada je imenovala novi sastav Savjeta, Rješenjem broj 07-2791/3 od 14.09.2017. godine. Ministarstvo je formiralo radnu grupu koja je za zadatak imala izradu teksta Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora. Cilj izmjena i dopuna je preciziranje finansijske odgovornosti svih zainteresovanih strana u sistemu upravljanja, obezbjeđivanje pojedinačne i kolektivne odgovornosti članova organa upravljanja, njihova imenovanja i razrješavanja, te uvođenje Procjene uticaja na baštinu i Pojedinačne procjene uticaja na baštine kao neophodan instrument za zaštitu i očuvanje baštine.

Vlada Crne Gore je usvojila "Procjenu uticaja na baštinu za Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora" - HIA. Centru za svjetsku baštinu, zajedno sa Dokumentom, dostavljen je i ažurirani izvještaj o stanju Područja, kako bi isti bili razmatrani na 42-om zasjedanju Komiteta Svjetske baštine 2018. godine

1.2. Opština Kotor je imenovala svoje predstavnike za članove Savjeta za upravljanje Područjem Kotora.

1.3. Institut za biologiju mora radi na izradi sekundarne legislative.

1.4. Pomorski muzej Crne Gore - Kotor je u okviru aktivnosti - Implementiranje zakona i podzakonskih akata u oblasti zaštite kulturnih dobara realizovao sledeće:

- Na osnovu Pravilnika o načinu vođenja, vrstama i sadržaju dokumentacije o muzejskom materijalu, Pomorski muzej je formirao novu muzejsku dokumentaciju (knjige) primarnog, sekundarnog i tercijalnog tipa.
- Na osnovu Pravilnika o načinu, postupku i rokovima revizije muzejskog materijala izvršena je revizija muzejskog materijala u Pomorskom muzeju Crne Gore Kotor;
- Na osnovu Pravilnika o sadržini i načinu vođenja registra muzejskih kopija i obrascu sertifikata muzejske kopije izrađen je registar muzejskih kopija kao i sertifikati za iste.

1.5. Uprava za zaštitu kulturnih dobara (UZKD): Obezbeđen je institucionalni okvir ali ne i dovoljno jačanje kadrovskih kapaciteta

Od februara 2017. godine na snazi je primjena Akcionog plana za realizaciju Zaključaka sa sjednice UNESCO-a iz jula 2016 godine. UZKD je jedan od subjekata prepoznatih za realizaciju Akcionog plana i u tom smislu je u stalnoj saradnji sa drugim državnim i lokalnim organima.

2. Unapređenje saradnje između svih zainteresovanih strana

Prioritetni zadatak - Uspostaviti efikasne međuinstitucionalne i međusektorske saradnje na lokalnom i nacionalnom nivou

2.1. Uprava za zaštitu kulturnih dobara ima izvjestan napredak u međuinstitucionalnoj saradnji, sa NVO i vlasnicima i držaocima kulturnih dobara kroz procese valorizacije i revalorizacije kulturnih dobara.

2.2. TO Kotor ima saradnju sa Centrom za konzervaciju i arheologiju Crne Gore, sa Upravom za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore kao i sa Istraživačkim centrom Antičke jugoistočne Evrope, pri Varšavskom univerzitetu. Ova saradnja se odnosi na konzervatorske mjere koje se sprovode u cilju vraćanja mozaika na lokalitet kojim upravlja TO Kotor.

2.3. Institut za biologiju mora kontinuirano radi na učvršćivanju veza između institucija i lokalnih organa.

2.4. Centar za konzervaciju i arheologiju je realizovao sljedeće aktivnosti:

- Ugovor o saradnji JU Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore i Opštine Kotor, br. 0101-15697 od 09. 10. 2017. godine. (Sprovođenje konzervatorskih mjera na „Spomeniku strijeljanim mornarima 1918. godine“, Škaljari, Opština Kotor, kao i mjere zaštite i očuvanja Spomen parka u kojem se spomenik nalazi).
- Ugovor o saradnji JU Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore i Turističke organizacije Kotor br. 01-1777 od 30. 08. 2017. godine. (Konzervatorski i restauratorski radovi na arheološkom lokalitetu „Ostaci Antičke vile sa mozaicima“, Risan)
- Ugovor o saradnji JU Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore i Muzej grada Perasta br. 478 od 05.12. 2017. godine.

2.5. Pomorski muzej Crne Gore je realizovao sledeće aktivnosti:

- Zaključkom Vlade od 8.6.2017. godine odobreno je preusmjeravanje 30.000,00 eura sa potrošačke jedinice Ministarstva kulture na potrošačku jedinicu JU Pomorski muzej Crne Gore na program „Čuvanje kulture, pomorske baštine Boke Kotorske i Crnogorskog primorja“. Ovim zaključkom je bila predviđena nabavka uniformi i dijelova uniformi kao i popravka i nabavka trofejnog oružja za potrebe Bokeljske mornarice Kotor. U saradnji sa Bokeljskom mornaricom odlučeno je da se polovina sredstava iskoristi za uniforme, a ostalo na oružje. Međutim na tenderu ni jedan ponuđač nije dostavio ispravne ponude. Zbog složenosti predmeta odlučeno je da se formira Komisija za vrednovanje kvaliteta uzorka, pa će novi tender biti raspisan početkom 2018. godine. Postupak javne nabavke oružja će biti sproveden nakon okončanja nabavke uniformi.

- U saradnji sa Bokeljskom mornaricom objavljena je brošura "Bokeljska mornarica", autora dr Antuna Sbutege.

3. Osiguravanje efikasne primjene zakona i planske dokumentacije, radi očuvanja i unaprjeđenja stanja kulturne i prirodne baštine

Prioritetni zadatak – Uspostaviti efikasan zakonski i institucionalni okvir za zaštitu i očuvanje kulturne i prirodne baštine (posebno vezano za sprječavanje devastacija u zaštićenom području i bafer zoni)

3.1. Ministarstvo saobraćaja i pomorstva (Uprava pomorske sigurnosti) je u okviru aktivnosti Implementacija zakonske regulative za kontrolu ispusta brodova – u skladu sa Zakonom o sprječavanju zagađenja mora sa plovniha objekata i Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe primili prijave za 9 slučajeva zagađenja, od kojih je utvrđeno da su 6 postojala, a za 3 nisu nađeni dokazi o zagađivanju. Svi slučajevi utvrđenih zagađenja su se desila u Tivatskom akvatorijumu, a počinioci su kažnjeni u skladu sa Zakonom.

3.2. Ministarstvo održivog razvoja i turizma: U cilju realizacije odluka Komiteta UNESCO-a, Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 02 februara. 2017. godine usvojila Akcioni plan za realizaciju odluka koje se odnose na područje Kotora. Tačkom 3 Akcionog plana predviđeno je, u I kvartalu 2017 godine, stavljanje van snage postojeće planske dokumentacije na teritoriji Opštine Kotor, a za nosioce posla određeno je Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Opština Kotor. Na sjednici od 23 marta 2017. godine Vlada Crne Gore je usvojila informaciju o razlozima nepostojanja prostorno-planske dokumentacije u primorskim opštinama sa predlogom mjera za unaprjeđenje stanja i zadužila Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Ministarstvo kulture da ubrzaju aktivnosti na izradi i donošenju Prostornog plana posebne namjene za obalno područje Crne Gore (PPNPPOP) i Studije zaštite kulturnog naslijeđa za obalno područje. Takođe, data je preporuka opštinama Herceg Novi, Kotor, Budva i Bar da ubrzaju izradu prostorno-urbanističkih planova. Na sjednici Vlade Crne Gore od 31 marta 2017. godine usvojena je Odluka o dopuni odluke o izradi Prostornog plana posebne namjene za obalno područje Crne Gore kojom se zabranjuje građenje na dijelu prostora u granicama prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, upisanog 1979. godine na Listu svjetske baštine UNESCO. Odlukom je propisano da će se zabrana građenja primjenjivati do donošenja Prostorno-urbanističkog plana opština Kotor.

- U toku je izrada planskih dokumenata:

- DSL Sektor 10 za koji je urađena Studija zaštite kulturnih dobara i Studija vizuelnog uticaja hotela Teuta na koje su dobijene saglasnosti UZKD uz obavezu izrade HIA čiji će rezultati definisati konačne gabarite i materijalizaciju budućeg hotela.
- Izmjene i dopune DSL Sektor 16 u dijelu koji se odnosi na Jugooceaniju, hotel Fjord i URC za koje je urađena Studija zaštite kulturnih dobara koja je dobila saglasnost UZKD i kojom je tražena obavezna izrada HIA

- Donešen je Pravilnik o sadržaju studije o ocjeni prihvatljivosti za područje ekološke mreže ("Službeni list CG broj 45/17), čija primjena će početi nakon proglašenja ekološke mreže, shodno članu 46 Zakona o zaštiti prirode.

- Direktor za inspeksijske poslove i licenciranje oformljen je nakon usvajanja Zakona o planiranju i izgradnji objekata (14 oktobra 2017. godine). Urbanističko građevinska inspekcija počela je sa radom 27.11.2017. godine, nakon preuzimanja inspektora zaštite prostora, urbanističke i građevinske inspekcije. U periodu od 27.11.2017. godine do kraja godine, izvršena je kontrola izgradnje objekta Hotela Jadran Perast. Kako je inspekcija tek formirana, u prvih mjesec dana je obavljana obuka inspektora za primjenu upravnih mjera u skladu sa novim zakonom.

Agencija za zaštitu prirode i životne sredine koja djeluje u okviru Ministarstva održivog razvoja i turizma je realizovala sljedeće:

- Izdata dozvola za radnje i aktivnosti u zaštićenom prirodnom dobru – Nasipanje plaža u Bokokotorskom zalivu po zahtjevu JP Morsko dobro
- Izdat je Akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode za izradu Izmjena i dopuna Plana objekata privremenog karaktera u zoni morskog dobra za period od 2016-2018. godine.

3.3. Institut za biologiju mora: Postoje napori da se proglase zaštićena područja u moru, posebno dio između Dražinog Vrta i Perasta, s obzirom na prisustvo prirodnog fenomena, podvodnih vrulja.

U aprilu 2017. godine je započet Okvirni program prikupljanja podataka o ribarstvu, koji je obavezan za članice EU, ali i za članice Generalne Komisije za ribarstvo Mediterana. Program se nastavlja i u 2018. godini, a finansiran je putem Agrobudžeta Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

3.4. Uprava za zaštitu kulturnih dobara u skladu sa svojim nadležnostima, prilikom izrade konzervatorskih projekata i sprovođenja konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima primjenjuje odredbe Zakona o zaštiti kulturnih dobara, dok njegova primjena u dijelu izvođenja samih radova kao i procedura prijema izvedenih radova nije dosljedna Zakonu, odnosno evidentno je nepoštovanje Zakona od strane vlasnika, odnosno držaoca kulturnih dobara, što se može konstatovati i kod preduzimanja intervencija na kulturnim dobrima bez poštovanja odgovarajuće procedure u skladu sa Zakonom, odnosno konzervatorskim principima.

Službenici UZKD-a PJ Kotor su angažovani kao dio radnog tima koji je radio na izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora i Pravilnika osaržaju konzervatorskog projekta I pravilnika o bližem sadržaju studje zaštite kulturnih dobara .

3.5. Pomorski muzej Crne Gore: Cjelokupni Prostor Pomorskog muzeja je pokriven mjeračima vlažnosti i temperature koji se svakodnevno evidentiraju, a depo muzeja je opremljen ovlaživačem vazduha kojim su znatno poboljšani uslovi čuvanja muzejskih predmeta.

3.6. DOO Vodovod i kanalizacija Kotor: Preduzeće u skladu sa usvojenim Planovima rada i Planovima Opštine Kotor teži unapređenju stanja kroz primjenu zakonskih propisa koji se odnose na kanalizacione vode a prvenstveno preko izgrađenog postrojenja za preradu otpadnih voda i priključenje što većeg broja potrošača na izgrađeni kanalizacioni sistem.

3.7. Uprava za inspeksijske poslove: Inspektor za kulturna dobra je izvršio ukupno 4 inspeksijska pregleda i to dva redovna i dva inspeksijska nadzora po inicijativi. Redovni inspeksijski nadzor je vršen na prostoru Starog Grada kotora i u Perastu, a po inicijativi takođe u Perastu i na teritoriji Stoliva.

3.8. Opština Kotor je pripremila Informaciju o stanju životne sredine na teritoriji Opštine.

Predsjednik Opštine je bio član radnog tima koji je radio na izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora.

3.9. Nevladina organizacija EXPEDITIO je, u skladu sa prepoznatom aktivnošću u okviru Menadžment plana stvoriti uslove za obnovu starih zanata u cilju primjene tradicionalnih tehnika, zanata i materijala prilikom sprovođenja konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima, objavila dvije publikacije "Tradicionalni drveni prozori u Boki Kotorskoj i njihova restauracija" i drugo izdanje publikacije "Vrata u tradicionalnoj arhitekturi Boke Kotorske i njihova restauracija" koje imaju za cilj povećanje znanja i svijesti o korišćenju tradicionalnih materijala i tehnika gradnje prilikom restauracije građevina, a koje su nastale kao rezultat prethodno sprovedenih radionica.

4. Unapređenje valorizacije i zaštite kulturne i prirodne baštine zaštićenog područja

Prioritetni zadatak – Evidentiranje, dokumentovanje, valorizacija i prezentacija kulturne i prirodne baštine zaštićenog područja i zaštićene okoline

4.1. Uprava za zaštitu kulturnih dobara (UZKD):

- Inteziviranje sistematskih istraživanja i proučavanja vrijednosti prostora i pojedinačnih kulturnih dobara – za sada se vrše sistematska arheološka istraživanja za područje Risna (Carine i Gradina). Činjenica je da su rezultati istraživanja i proučavanja kulturnih dobara preduslov za izdavanje konzervatorskih uslova, ali postoje brojna ograničenja za njihovo sprovođenje od strane Uprave za zaštitu kulturnih dobara. S druge strane Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore koji vrši poslove istraživanja i zaštite arhitektonskog nasljeđa treba da se unaprijedi u pogledu prostornih, kadrovskih i tehničkih uslova.
- Izrada Arheološke karte zaštićenog područja sa njegovom zaštićenom okolinom – kroz proces izrade Studije zaštite kulturnih dobara za potrebe PUP-a Kotora i projekta revalorizacije kulturnih dobara učinjen je veliki napredak ka izradi Arheološke karte. U okviru izrade Studije mapirana su dobra koja spadaju u arheološku baštinu Područja što predstavlja doprinos izradi arheološke karte.
- Identifikacija i formiranje dokumentacije o nepokretnim dobrima i pokretnim predmetima za koje se pouzdano vjeruje da imaju kulturnu vrijednost u cilju utvrđivanja statusa kulturnog dobra – Prepoznata su potencijalna nepokretna kulturna dobra, a podnošenjem inicijativa za zaštitu nepokretnih i pokretnih dobara formira se dokumentacija na osnovu koje se po ocjeni UZKD izrađuje elaborat valorizacije za dobra za koja se pouzdano vjeruje da imaju kulturnu vrijednost u cilju utvrđivanja statusa kulturnog dobra.
- Identifikacija lokaliteta ili područja koja imaju svojstva kulturnog pejzaža i izrada dokumentacije u cilju utvrđivanja statusa kulturno dobro – Aktivnosti na identifikaciji ovih lokaliteta sprovedene su u sklopu izrade Studija zaštite kulturnih dobara za potrebe izrade PUP-a Kotor i Prostornog plana posebne namjene Obalno područje.
- Izrada i ažuriranje javnosti dostupne baze podataka kulturnih dobara – Međunarodni tender za izradu informacionog sistema kulturnih dobara koji se radi u saradnji sa UNDP je završen. Izrada počinje od 15.03.2018. godine i trajeće do 31.10.2018. godine. Od 01.01.2019. sistem će raditi u punom kapacitetu.
- Izrada programa sanacije i rekultivacije pejzaža degradiranog savremenom urbanizacijom – Upućena inicijativa Ministarstvu održivog razvoja i turizma i Opštini Kotor za pokretanje izrade plana sanacije Kostanjice, što je prepoznato i kroz usvojenu Sveobuhvatnu HIA-u.
- = Izrada programa konzervatorskih mjera za devastirana kulturna dobra koja su valorizovana i revalorizovana. U postupku revalorizacije izrađeni su elaborati za sva pokretna i nepokretna kulturna dobra u kojima su navedene mjere i režim zaštite koje treba preduzeti.

4.2. Centar za konzervaciju i arheologiju: Realizovao 6 konzervatorskih projekata i 5 arheoloških istraživanja.

- Izrada konzervatorskog projekta i sprovođenje I faze konzervatorskih mjera na Etnografskoj zbirci OJU „Muzeji“ Kotor OJU „Muzeji“. U skladu sa konzervatorskim projektom baziranim na konzervatorskim istraživanjima, sprovedena je I faza konzervatorskih mjera (13 predmeta od tekstila i 5 predmeta od metala), od ukupno 137;
- = Izrada konzervatorskog projekta i sprovođenje konzervatorskih mjera na bisti Tripa Kokolje, ispred Crkve Sv. Nikole u Perastu;
- Izrada konzervatorskog projekta zaštite i prezenacije dijela arheološkog lokaliteta „Ostaci Antičke vile sa mozaicima“, Risan i sprovođenje I faze konzervatorskih mjera;
- Izrada konzervatorskog projekta zaštite i prezentacije Spomenika strijeljanim mornarima 1918. godine i Spomen parka u Škaljarima;
- Sprovođenje konzervatorskih mjera na predmetima deponovanim u periodu 1973. do 2015. godine, koji se nalaze u JU Centru za konzervaciju i arheologiju Crne Gore (II faza);
- Izrada konzervatorskog projekta i sprovođenje konzervatorskih mjera na dijelu bedema Starog grada Kotora;
- Podvodno arheološko istraživanje Risanskog zaliva (I Faza)

- Sistematska arheološka istraživanja lokaliteta Carine i Gradina u Risnu;
- Zaštitna arheološka istraživanja na lokalitetu u neposrednoj blizini Crkve Sv. Marije Kolečke;
- Arheološko istraživanje praistorijskog lokaliteta Lipci, Risan;
- Sprovođenje preventivnih mjera zaštite na dijelu arheološkog lokaliteta Carine, Risan (sonde VIII i VIII 2 i dvije prostorije sonde VII).

4.3. Pomorski muzej Crne Gore:

- U okviru aktivnosti valorizacije kulturnih dobara Pomorski muzej je organizovao 11 promocija i izložbi u svrhu valorizacije kulturne baštine.
- U sklopu aktivnosti za obezbjeđivanje adekvatnih prostora za čuvanje, zaštitu i prezentaciju pokretnih kulturnih dobara, kulturnih predmeta i arheoloških balaza Pomorski muzej je realizovao sledeće aktivnosti: Urađen je projekat depoa Biblioteke, kojim je predviđena nabavka metalnih ormara za čuvanje knjiga. Postupak javnih nabavki je sproveden krajem 2017. godine a realizacija se očekuje tokom 2018.
 - Projektom "Tehničko-tehnološko osavremenjivanje rada u biblioteci Pomorskog muzeja Crne Gore Kotor" obezbeđena su sredstva za nabavku opreme i priključenje u sistem COBISS čime Biblioteka Pomorskog muzeja postaje članica nacionalnog bibliotečko-informacionog sistema.
 - Ostvarena je saradnja sa zagrebačkom firmom CRESCAT čime se poboljšala dostupnost potrebnim materijalima hemikalijama i alatom za konzervatorske intervencije kao i opremom za kustose.

4.4. Opština Kotor je pripremila Nacrt godišnjeg programa zaštite i očuvanja Područja Kotora. Nacrtom je predviđeno ulaganje iznosa od 899.000€ u kulturna dobra Kotora. Osim sanacije i uređenja dijela bedema planira se i rekonstrukcijamehanizma na mostu na Gurdiću, izrada konzervatorskog projekta i uređenja Franjevačkog kompleksa na Gurdiću, izrada studije zaštite i revitalizacije Špiljara, izrada projektne dokumentacije za obnovu palate Visković u Perastu, restauracija starih matičnih knjiga, restauracija slika i knjiga iz muzeja u Perastu, izrada projekta rekonstrukcije crkve sv. Vićenca u Škaljarima i rekonstrukcija glavne gradske pijace.

4.5. TO KOTOR:TO Kotor je od strane Ministarstva finansija CG, iz fonda igara na sreću, dobila sredstva za realizaciju projekta „Rimski mozaici Risan – nasleđe koje obavezuje!“. Radi se o projektu obogaćivanja i održavanja kulturno – istorijskog naslijeđa kroz njegovu adekvatnu zaštitu i prezentaciju. Zahvaljujući dobroj saradnji sa Centrom za konzervaciju i arheologiju Crne Gore dobijen na revers određeni broj artefakata koji su konzervirani i izloženi u izložbenim vitrinama na lokalitetu Rimski mozaici u Risnu. Osim izložbe artefakata, projektom je predviđena i izrada dodatne nadstrešnice na lokalitetu, izrada promotivnog video materijala, izrada brošure „Antički Risan“ kojom će biti prezentovani artefakti.

5. Integralna zaštita kulturne i prirodne baštine kroz konstantnu kontrolu lokalnog urbanog razvoja

Prioritetni zadatak – Obezbeđivanje integralne zaštite zaštićenog područja kroz prostorno planska dokumenta

5.1. Uprava za zaštitu kulturnih dobara:

- Donesena Studija zaštite kulturnih dobara za potrebe Prostornog plana posebne namjene Obalno područje postala je sastavni dio tog planskog dokumenta, a u plan su ugrađene i

smjernice o neophodnosti poštovanja mjera iz Studije zaštite kulturnih dobara za potrebe PUP-a Kotor

- Izrada i/ili revizija studija zaštite kulturnih dobara za sva naselja u zaštićenom području – UZKD je izdala mišljenja za Studiju zaštite kulturnih dobara za potrebu izrade DSL "Sektor 20,21", Studiju zaštite kulturne baštine u specijalnom rezervatu "Tivatska solila" i Studiju vizuelnog uticaja za hotel Teuta.
- Izrada procjene kulturnog pejzaža zaštićenog područja – Ove aktivnosti su sprovedene u sklopu izrade Studije zaštite kulturnih dobara za potrebe PUP-a Kotor.

5.2. Nevladina organizacija Expeditio: U septembru 2017. urađena je "Studija zaštite kulturne baštine u specijalnom rezervatu »Tivatska Solila« u opštini Tivat", čiji je naručilac bio Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom, a koju je izradio „Expeditio architects“ iz Kotora, uz učešće članova EXPEDITIO.

6. Razvoj zaštićenog područja kroz korišćenje potencijala na principima održivog razvoja

Prioritetni zadatak – Razvoj projekata i aktivnosti koji doprinose održivom korišćenju potencijala Područja; Poboljšati infrastrukturu kao preduslov za kvalitetniji život lokalnog stanovništva i kvalitetniju turističku ponudu

6.1. Ministarstvo kulture je kroz Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2017. godinu, podržalo realizaciju 24 projekata na teritoriji Opštine Kotor, koji se odnose na unaprjeđenje stanja, prezentaciju i popularizaciju kulturnih dobara opštine.

6.2. Ministarstvo održivog razvoja i turizma je preduzelo aktivnosti na izradi Strategije razvoja kulturnog turizma Crne Gore do 2023. godine. Završen je postupak javnih nabavki i odabran najpovoljniji ponuđač.

6.3. Uprava za zaštitu kulturnih dobara:

- Izrada strategije razvoja poljoprivrede zasnovane na tradicionalnim načinima obrade zemljišta i proizvodnje s ciljem regeneracije kulturnog pejzaža – Kroz izradu Studije zaštite kulturnih dobara za potrebe PUP- Kotor preostala poljoprivredna imanja su mapirana, a njihova zaštita predviđena je kroz mjere zaštite.

6.4. Institut za biologiju mora (IBMK) je pratio sljedeće aktivnosti: Ukupan broj ribarskih posta u Bokokotorskom zalivu je 106 i na njima se vrši tradicionalni lov srdele i inćuna obalnim mrežava potegačama. Nakon obilaska i revizije stanja, mješovita Komisija MPRR, IBMK, JPMD, je predala izvještaj o stanju.

U okviru pregovaračkog procesa kroz Poglavlje 13 – Ribarstvo, u pregovaračkim pozicijama za ovo poglavlje, koje je otvoreno 30. juna 2016. godine, tražena je derogacija za upotrebu obalnih mreža potegača u Bokokotorskom zalivu, s obzirom da ovaj način ribolova predstavlja tradicionalne ribarske alate, koji imaju istorijsku i kulturološku dimenziju u Boki Kotorskoj.

Što se tiče uzgajališta školjki i ribe, trenutno je aktivno 17 uzgajališta školjki i 2 uzgajališta ribe. Institut za potrebe MPRR radi permanentni monitoring kvaliteta vode za potrebe marikulture, a na osnovu Zakona o morskom ribarstvu i marikulturi Institut je uspješno sproveo akreditaciju metoda za sanitarni kvalitet morske vode i sistema kvaliteta MEST EN ISO 17025. U toku je izrada Predloga Prostornog plana posebne namjene za Obalno područje Crne Gore, u kojem će se definisati i lokacije pogodne za marikulturu kao i mjesta prvog iskrcaja ribe sa ribarskih plovila.

Na osnovu konkursa Ministarstva nauke i HERIC Projekta, uspostavljen je prvi centar Izvrsnosti u informatici BIO-ICT. Kao partnerska institucija, IBMK je zadužen za radni paket ICT Biomonitoring morske vode uz korišćenje biosenzora koji detektuju kardioaktivnosti na modelima živih organizama iz mora (školjke). IBMK je aplicirao za sredstva kod Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške u julu 2017. godine i odobren je grant u iznosu od

557.000,00 eura i podrazumjeva osnivanje prvog javnog akvatorijuma u Crnoj Gori, Centra za spašavanje morskih kornjača i administrativna pomoć nadležnim službama u implementaciji najvažnijih EU direktiva koje se odnose na morski ekosistem, kao i pomoć u realizaciji aktivnosti na ispunjavanju mjerila iz poglavlja 27- Životna sredina.

6.5. DOO Komunalno Kotor: U okviru aktivnosti – Unapređenje saobraćajne infrastrukture zaštićenog područja, preduzeće je dalo doprinos u smanjenju saobraćajne gužve tako što je 12 mjesta na centralnom parkingu Rivi, bez naknade ustupilo taksi udruženjima.

6.6. Opština Kotor je realizovala sljedeće aktivnosti: Donijela Odluku o podsticajima u razvoju poljoprivrede, Odluku o izmjeni odluke o upravljanju kulturnim dobrom i naknadi koja se plaća prilikom obilaska kotorskih bedema i tvrđave Sv. Ivan.

6.7. DOO Vodovod i Kanalizacija Kotor je realizovalo sledeće:

- Usvojenim finansijskim planom su realizovana predviđena sredstva za sanaciju vodovodnog sistema koja su za 2017 godinu bila veoma skromna. Planirani radovi kroz kreditnu podršku KfW banke Faza VI su prenešeni u 2018 godinu, tako da je nivo saniranog vodovodnog sistema u 2017 godini iznosio cca 2%.
- Planom i finansijskim planom za 2017 godinu nije planirana rekonstrukcija kanizacionog sistema iz razloga što je izgrađen sistem novijeg datuma i prije svega neophodno bi bilo planirati proširenje zahvat i izgradnju novog dijela. Preduzeće je izdvojilo sredstva za sufinansiranje rada zajedničkog postrojenja za preradu otpadnih voda za Opštine Kotor i Tivat, koji još uvijek nije zaživio kao poseban privredni subjekat kako je planirano.
- Sistem za odvođenje otpadnih voda je izgradnjom postrojenja za preradu otpadnih voda za Opštine Tivat i Kotor je zaokružen kao cjelina. Neophodno je što prije definisati pravni status ovog postrojenja kako bi se valorizovala što bolje njegova namjena.

6.8. Turistička organizacija Kotor je dostavila sljedeće podatke: u Kotoru je tokom **2017.** godine u primarnim vidovima smještaja boravilo **44 848 gostiju**, a ostvareno je ukupno **110 301 noćenja**. Broj gostiju je za **28 % veći** u odnosu na prethodnu godinu dok je broj noćenja veći za **25 %**. Kada je riječ o izletničkim posjetama Kotor je tokom 2017. godine posjetilo **458 623 izletnika**, što je za **19% više** u odnosu na isti uporedni period prošle godine.

U kotorsku luku je tokom 2017. godine, uplovilo **430 kruzera**, što je za **11% manje** u odnosu na prošlu godinu, dok je zabilježeno **532 387 putnika**, što je za **5 % manje** u odnosu na prošlu godinu. Tokom 2017. godine u kotorsku luku uplovilo je **1 838 jahti** sa **8 630 putnika**. Broj jahti je povećan za **10%** u odnosu na 2016. godinu dok je broj putnika na jahtama veći za **4%**.

Tokom 2017. godine lokalitet „**Rimski mozaici**“ posjetilo je **41 845** posjetilaca, što je za **1%više** u odnosu na prošlu godinu, kada je lokalitet posjetilo **41 466** posjetilaca. Pojedinačnih posjeta je bilo **19,56%**, što je za oko **9%** manje u odnosu na isti uporedni period prošle godine dok su grupne posjete iznosile **80,44%** što je za oko **3 %** više u odnosu na isti period prošle godine.

Gradske zidine je od 11. aprila do 01. decembra 2017. godine obišlo **188 813posjetilaca**, što je za **55% više** u odnosu na podatak iz prošle godine.

6.9. Nevladina organizacija EXPEDITIO, NAPREDAK Gornja Lastva i Maslinarsko društvo „Boka“ od juna 2017. implementirju projekat „Obnova tradicionalnog poljoprivrednog pejzaža za održivu poljoprivredu – AGRISCAPE&ME“, koji je u skladu sa prepoznatom aktivnošću: Izrada strategije razvoja poljoprivrede zasnovane na tradicionalnim načinima obrade zemljišta i proizvodnje s ciljem regeneracije kulturnog pejzaža. Projekat se finansira iz sredstava Evropske unije u okviru regionalnog projekta „Održiva poljoprivreda za održivi Balkan“. U okviru projekta se sprovodi kampanja, kojom je obuhvaćeno i Područje Kotora, a koja promovise tradicionalni poljoprivredni pejzaž. Takođe, sprovodi se i pilot aktivnost u selu Gornja Lastva, koje je dio zaštićene okoline Područja Kotora, vezano za identifikaciju tradicionalnih poljoprivrednih površina kroz analizu istorijskih izvora, sagledavanje njihovog stanja i definisanje preporuka za obnovu.

7. Jačanje kadrovskih kapaciteta na svim nivoima, edukacija novog i do-edukacija postojećeg stručnog kadra

Prioritetni zadatak – Stvaranje uslova za kontinuiranu edukaciju i doedukaciju stručnog kadra za zaštitu i menadžment kulturne baštine

- 7.1. Ministarstvo kulture** u kontinuitetu pruža podršku edukaciji i doedukaciji stručnih kadrova u oblasti kulturne baštine.
- 7.2. Turistička organizacija Kotor** je suizdavač knjige "Đir po Kotoru" koja je namijenjena djeci predškolskog i školskog uzrasta a koja na vrlo originalan i djeci pristupačan način opisuje kulturno-istorijske vrijednosti Kotora. TO Kotor iz godine u godinu poklanja određen broj primjeraka ove publikacije obrazovnim ustanovama u Kotoru (osnovnim školama i vrtićima). Sem toga, u nekoliko navrata su za grupe učenika i djecu iz vrtića , organizovali obilazak Starog grada u pratnji turističkog vodiča. Takođe, za grupe učenika osnovnih škola su organizovali i posjetu lokalitetu Rimski mozaici u Risnu.

8. Prezentacija i popularizacija područja i podizanje nivoa svijesti građana/ki o vrijednostima i značaju zaštićenog područja

Prioritetni zadatak – Prezentacija i popularizacija područja i podizanje nivoa svijesti građana/nki o vrijednostima i značaju zaštićenog područja

- 8.1. Pomorski muzej Crne Gore** sprovodi prezentaciju i popularizaciju pokretne kulturne baštine kroz stalnu izložbenu postavku, ali i kroz prezentovanje postojećeg muzejskog materijala u drugim muzejima u Crnoj Gori i inostranstvu.
- 8.2. Turistička organizacija Kotor:** TO Kotor je tokom 2017. godine izdala set raznovrsnog promotivnog materijala. Što se tiče štampanog promotivnog materijala, TO Kotor je izdala novu **Mapu grada** koja je štampana na 16 stranih jezika, a ukupan tiraž mape bio je **850 000**. Urađen je reprint **Gastro vodiča** sa bogatim sadržajem, fotografijama, informacijama, receptima o nastanku i razvoju bokeške kužine i načinu pripreme tradicionalnih jela. Gastro vodič je štampan u **3000** primjereka. Reprint **dvojezične brošure o Kotoru** je urađen u tiražu od **6 000 komada**, reprint **Brošure o Rimskim mozaicima** je štampan u tiražu od **10 000**, reprint **Mape Risna** urađen je u tiražu od **10 000**, **Kulturna mapa Boke** je štampana u tiražu od **7 000**, **Mapa Perasta** u tiražu od **5 000**, **pješačka mapa Vrmca** u tiražu od **5 000** i **Karta Crne Gore** je štampana u tiražu od **10 000 komada**. Redizajnirani i ažurirani **Katalog smještaja** štampan je u tiražu od **5000**.

TO Kotor je izdala novu publikaciju, monografiju Kotora, pod nazivom "**Kotor – simbioza prirode i čovjeka**". Autor tekstova monografije je profesor Milenko Pasinović, dok je autor najvećeg broja fotografija Stevan Kordić. Monografija je urađena u tvrdom povezu, u luksuznom izdanju i štampana je u 3500 primjeraka. TO Kotor je suizdavač publikacije **Đir po Kotoru** na engleskom i italijanskom jeziku. Ova publikacija je namijenjena djeci i na razumljiv i zabavan način edukuje najmlađu populaciju o istoriji i kulturnom blagu Kotora. Promotivni film o Kotoru **Kotor za sva doba** reditelja Dušana Vulekovića koji je osvojio brojne nagrade na internacionalnim festivalima promotivnog filma u 2017. godini je umnožen u nekoliko hiljada primjeraka i distribuiran na sajmovima, kao i u direktnim kontaktima sa turistima, studijskim gostima i novinarima.

Tokom 2017. godine TO Kotor je u Saradnji sa NTO Crne Gore, organizovao brojne **studijske boravke novinara i turoperatora**.

Dio online turističke promocije je i oglašavanje na portalima, u vodičima i časopisima, kako u regionu tako i u inostranstvu. Protekle godine Kotor je predstavljen u elektronskom izdanju poznatog britanskog vodiča **Gap travel guide** a na isti način i u poznatom francuskom vodiču **Le petit fute**. Sem toga Kotor je predstavljen i na portalu **European best destinations** koji ujedno organizuje i takmičenje za najbolje evropske destinacije a Kotor je krajem novembra ponovo nominovan.

Članak o Kotoru, neposredno pred sezonu kao i uoči novogodišnjih praznika objavljen je u poznatom časopisu iz Srbije **Bel Guest magazine**. Krajem godine, na turističkoj berzi u Londonu ugovorena je saradnja sa časopisom **National Geographic** gdje je Kotor predstavljen na jednoj strani u časopisu „**Family**“ u izdanju National Geographic-a. Sem toga, planirano je da se Kotor promoviše kroz još tri izdanja.

TO Kotor je tokom 2017. godine realizovala brojne promotivne aktivnosti. Kada su u pitanju sajamski nastupi TO Kotor se predstavila na brojnim sajmovima u regionu i Evropi. Na većini sajmovima smo učestvovali zajedno sa NTO Crne Gore dok su se na onim tržištima na kojima NTO ne nastupa, predstavljanje realizovali zajedno sa kolegama iz drugih LTO.

- 8.3. **Nevladina organizacija EXPEDITIO** od kraja 2017. sprovodi projekat "Stazama kroz Svjetsku baštinu – Unapređenje turističke ponude grada i podsticanje aktivnog života građana kroz promovisanje pješačkih i planinarskih staza Područja Kotora" u okviru programa finansiranja nevladinih organizacija u opštini Kotor za 2017. godinu. Cilj projekta je podizanje nivoa svijesti kod lokalnog stanovništva i turista o vrijednostima Područja Kotora, kao Svjetske baštine, kroz promovisanje ukupnog kulturnog pejzaža koji je jedan od osnovnih elemenata izuzetne univerzalne vrijednosti Područja, a kroz sagledavanje stanja i potencijala za korišćenje pješačkih i planinarskih staza, kao značajnog segmenta ukupnog kulturnog pejzaža.
- 8.4. Participativna pozorišna Predstava "KoTo(R) o Kotoru" u režiji Petra Pejakovića u kojoj igraju građani i građanke Kotora nastala je u okviru projekta NVO EXPEDITIO ACT4CITY. Tema predstave je grad Kotor, u okviru koje je tretirano i pitanje vezano za položaj na Listi svjetske baštine UNESCO-a. Građani i građanke Kotora kroz ovu predstavu ukazuju na značaj statusa Svjetske baštine kao i na prijetnje vezano za ugrožene izuzetne univerzalne vrijednosti. Ova predstava navedena je kao jedan od osam primjera dobrih praksi i participativna pozorišna predstava u okviru Paketa za učenje o učešću građana i obrazovanju Europa Nostra, nastalom uz podršku programa Evropske unije Kreativna Evropa.
- 8.5. **Nevladina organizacija Društvo prijatelja bokeške baštine** je u martu 2017. godine uputila Otvoreno pismo ministru kulture, vezano za Akcioni plan za Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora koji je donijet u februaru te godine i aktivnosti koje su uslijedile. Pismo ukazuje na alarmantno stanje područja i ukazuje na neophodne hitne aktivnosti na njegovoj zaštiti.
- 8.6. **Nevladine organizacije EXPEDITIO i NAPREDAK Gornja Lastva** su, u okviru projekta STRONGO organizovali projekciju dokumentarnog filma "Kuće za svakoga" o apartmanskim naseljima na španskoj obali. Nakon filma je bila organizovana otvorena diskusija o (pre)izgrađenosti crnogorske obale sa akcentom na Područje Kotora. Kroz diskusiju su otvorene mnoge teme koje su od ključnog značaja za ciljeve 5 i 6 Akcionog plana: integralnu zaštitu kulturne i prirodne baštine kroz konstantnu kontrolu lokalnog urbanog razvoja i razvoj zaštićenog područja kroz korišćenje potencijala na principima održivog razvoja.

IV REALIZOVANA FINANSIJSKA SREDSTVA I NAČIN NJIHOVOG OBEZBJEĐIVANJA

Tokom 2017. godine realizovana su slijedeća finansijska sredstva za aktivnosti na Području Kotora:

- Na osnovu Odluke o naknadi za ekonomsko iskorišćavanje kulturnih dobara ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 029/14, 010/15, 018/15, 021/15) Opština Kotor je u 2017. godini prihodovala 455.666,25 eura. Ova sredstva su namjenska i trošice se na osnovu Programa zaštite i očuvanja područja Kotora za 2018 godinu.
- Preko projekta Adrifort obezbjeđena su sredstva u iznosu od 80.000€ za I fazu radova na tvrđavi na Trojici. I faza uključuje kompletno vraćanje u prvobitnu formu iz doba Mletaka, kao i zadržavanje najistaknutijih faza iz doba Austrougarske.
- Ministarstvo kulture je preko Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2017. godine, za 24 projekata na teritoriji opštine Kotor, izdvojila 139.800,00 €.
- Sredstva za implementaciju ostalih aktivnosti navedenih u Prilogu – Podaci o realizovanim aktivnostima tokom 2017. godine dostavljeni od strane nosioca aktivnosti.

V OCJENA STANJA

Ocjena stanja Područja Kotora i nivo implementacije Menadžment planana kraju 2017. godine rezultat su aktivnosti sprovedenih tokom 2017. godine ali i tokom prethodnog perioda, od usvajanja Menadžment plana i ranije.

Nivo implementacije Menadžment plana dat je na osnovu **analize implementacije Akcionog plana Menadžment plana.**

(TABELARNI PREGLED) ANALIZA DINAMIKE I EFEKATA SPROVOĐENJA MENADŽMENT PLANA

*Realizacija: + realizovano, +/- djelimično realizovano, - nije realizovano

Cilj 1 - Jačanje pravne i institucionalne infrastruktureu cilju očuvanja i zaštite izuzetne univerzalne vrijednosti područja

Normativni i institucionalni okvir						Implementacija		Efekat/Komentar
Prioritetni zadatak	Aktivnosti/Mjere	Rok	Nosioci aktivnosti	Indikatori	Realizacija*	Opis		
Uspostaviti efikasan zakonski i institucionalni okvir za zaštitu i očuvanje kulturne i prirodne baštine	Usvajanje Zakona o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora	K ¹	MK	Usvojen zakon	+	Usvojen 06.12.2013., izmjene i dopune 28.02.2018.	Nacrtom Izmjena I dopuna zakona u određenoj mjeri je unapređena legislativa, ali s obzirom na trenutno stanje u području potrebno je dodatno preispitati zakonodavni okvir.	
	Formiranje upravljačkog tijela zaštićenim područjem i stvaranje uslova za njegov rad (Agencije, Savjeta ili drugog tijela)	K	MK i OK	Osnovano upravljačko tijelo	+	Savjet za upravljanje Prirodnim i kulturno-istorijskim područjem Kotora imenovan je 28. 12. 2015., i održao je 5 sjednica. Vlada je imenovala novi Savjet 14.09.2017. godine koji je do sada imao pet sjednice.	Nacrtom Zakona o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora unapređene su određene nadležnosti Savjeta (uvedeno je da Savjet daje saglasnost za inicijative, programe i urbanističke i druge projekte koji se odnose na Područje) ali je potrebno preispitati pravno-institucionalni okvir koji će unaprijediti	

¹K=1-3 godine(kratkoročni), S=3-5 godina (srednjoročni), D=5+ godina (dugoročni)

								mehanizme i tijela za upravljanje Područjem
Obezbeđivanje i jačanje institucionalne zaštite Područja Kotora sa sjedištem na samom Području	kont.	UZKD i CKA					Transformisane institucije UZKD i CKA imaju svoju podršku jedinicu i odjeljenje sa sjedištem u Kotoru, međutim odlučivanje je centralizovano. Uočljivo je, na osnovu primjera iz prakse, da Izvedena transormacija nije unaprijedila stanje u Području.	Neophodno je izvršiti stručnu analizu postojećeg zakonsko normativnog okvira i stanja zaštite nastalog nakon transformacije i preduzeti neophodne mjere kako bi se sprovelo jačanje institucionalne zaštite Područja Kotora sa sjedištem u Kotoru
Izmjena poreskih propisa u cilju implementacije Zakonom o zaštiti kulturnih dobara u segmentu koji se odnosi na rentu za očuvanje kulturnih dobara	K	MF			Izmijenjeni poreski propisi	-	Nisu izmijenjeni poreski propisi koji se odnose na rentu za očuvanje kulturnih dobara	
Implementacija Zakona o obnovi spomeničkog područja Kotora u dijelu spomeničke rente	kont.	OK			Finansijska sredstva ostvarena ubiranjem ovog namjenskog sredstva	+	U Zakonu o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora (2013) navedeno je u čl. 20 da <i>Skupština Opštine Kotor propisuje obavezu da pravna i fizička lica plaćaju naknadu za ekonomsko iskorišćavanje kulturnih dobara na Području Kotora za:</i> 1) obavljanje privredne ili komercijalne djelatnosti u objektu i/ ili na otvorenom prostoru;	

						2) korišćenje snimaka Područja Kotora ili pojedinih njegovih djelova u reklamne i komercijalne svrhe i izradu komercijalne kopije Područja Kotora ili pojedinih njegovih djelova namijenjenog prodaji. Na osnovu ovog usvojena je Odluka o naknadi za ekonomsko iskorišćavanje kulturnih dobara ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 029/14, 010/15, 018/15, 021/15)	
Utvrđivanje zakonske obaveze za izradu studija vizuelnog uticaja kroz Zakon o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora	K	MK	Zakonom utvrđena obaveza	+		Zakon o zaštiti Područja iz 2013. predviđao je obavezu izrade studije vizuelnog uticaja za planska dokumenta kojima se planira izgradnja infrastrukturnih i građevinskih objekata površine preko 3000 m2 kao i za izvođenje aktivnosti na Području i njegovoj zaštićenoj okolini kojima se izazivaju bitne promjene u prostoru. Izmjenama zakona iz 2018. obaveza izrade studije vizuelnog uticaja nije predviđena. Oim izmjenama zakona predviđa se da Planska dokumenta moraju da budu	Rezultati će se cijeliti kroz Izvještaj za 2018. godinu.

						usklađena sa Procjenom uticaja na baštinu za cjelokupno Područje Kotora kao I za njegove pojedine djelove.	
Zakonom o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora predvidjeti obavezu izrade procjene uticaja na životnu sredinu	k	MK	Zakonom utvrđena obaveza	+/-	Zakon o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora nije predviđena obaveza izrade procjene uticaja na životnu sredinu. Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu odnosno Uredbom o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu definisane su vrste objekata za koje je potrebna procjena uticaja na životnu sredinu u zaštićenom području.	Po Uredbi o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu, za izgradnju stambenih objekata bilo koje kvadrature nije predviđena potreba procjene uticaja na životnu sredinu.	
Uspostaviti efikasan sistem upravljanja prirodnim područjem u skladu sa IUCN kategorijama	K	IBM, AZŽS, MORT, RZZP	Broj organizovanih sistema upravljanja prema IUCN kategorijama	-	Područje Kotora nije kao cjelina vrednovano u skladu sa IUCN kategorijama	Bilo bi neophodno uraditi Studiju zaštite prirodnih vrijednosti Područja Kotora	

Cilj 2 – Unapređenje saradnje između svih zainteresovanih strana

Saradnja između zainteresovanih strana					Implementacija		
Prioritetni zadatak	Aktivnosti/Mjere	Rok	Nosioci aktivnosti	Indikatori	Realizacija	Opis	Efekat / Komentar
Upostavljanje efikasne međuinstitucionalne i međusektorske saradnje na lokalnom i nacionalnom nivou	Podsticanje međuinstitucionalne saradnje između institucija koje se bave istraživanjem, čuvanjem, održavanjem, edukacijom, prezentacijom i popularizacijom kulturnih dobara i saradnje sa vlasnicima i držaocima kulturnih dobara, nevladinim organizacijama i drugim subjektima civilnog društva	kont.	MK, MORT, UZKD, RZZP, CKA, AZZS, IBM, TO, OK, NVO, PMCG, NMCG, UT	Broj zajedničkih realizovanih projekata i aktivnosti	+/-	Postoje pojedinačni primjeri aktivnosti koje su izvedene u saradnji: - Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara - Projekat revalorizacije - Izrada Studije zaštite kulturnih dobara za PUP Kotora - Projekat Baština pokretač razvoja - Projekat EXPO AUS - Projekti koje sprovodi Turistička organizacija u saradnji sa ostalim akterima	Neophodno je unapređivati modele koji su pokazali kao pozitivni. Potrebno je sagledati i podsticati intenzivniju, konstruktivniju i kreativniju saradnju između institucija i lokalne samouprave, u cilju zaštite Područja. Uloga Savjeta u podsticanju saradnje pomenutih faktora mogla bi biti od ključnog značaja.
	Intenziviranje saradnje između državnih i lokalnih organa i institucija zaduženih za planiranje i zaštitu kulturnih dobara	kont.	MORT, MK, UZKD, CKA, AZZS, IBM, RZZP, OK, UT	Efikasno sprovedena dinamika izrade i implementacije planskih dokumenata	+/-	Za planska dokumenta koja se nalaze na Području Kotora neophodna je izrada Studije zaštite kulturnih dobara a planska dokumenta se dostavljaju UZKD na davanje saglasnosti. Evidentan je problem izrade i	

							implementacije planskih dokumenata s aspekta očuvanja i zaštite vrijednosti Područja Kotora. Planovi za sljedeća naselja koja se nalaze u okviru Područja Kotora: Kostanjica, Morinj, Dobrota, Prčanj i Glavati usvojeni su bez saglasnosti institucije zaštite sa sjedištem na Području Kotoraili uslijed nepoštovanja definisanih rokova za odgovor na zahtjev, a njihova realizacija je već je proizvela veoma krupne promjene atributa Izuzele univerzalne vrijednosti Područja). Jedan od razloga ovakvog stanja je i u odsustvu stručne saradnje između državnih i lokalnih organa i institucija zaduženih za planiranje i zaštitu kulturnih dobara.	
--	--	--	--	--	--	--	---	--

Cilj 3 -Osiguranje efikasne primjene zakona i planske dokumentacije, radi očuvanja i unaprjeđenja stanja kulturne i prirodne baštine

Implementacija zakona I planske dokumentacije					Implementacija	
Prioritetni zadatak	Aktivnosti/Mjere	Rok	Nosioci aktivnosti	Indikatori	Realizacija	Opis
Uspostaviti efikasan zakonski i institucionalni okvir za zaštitu i očuvanje kulturne i prirodne baštine (posebno vezano za spriječavanje devastacija u zaštićenom području i bafer zoni)	Implementiranje zakona i podzakonskih akata u oblasti zaštite kulturnih dobara	kontinuitet	Svi subjekti prepoznati Zakonom	Stanje kulturnih dobara kroz izvještaj o stanju	+/-	Zakoni i podzakonska akta se u kontinuitetu primjenjuju. Međutim, o nepovoljnom stanju kulturne baštine na Području Kotora govore Odluke Komiteta za Svjetsku baštinu iz jula 2016.
	Dosljedna primjena Zakona o zaštiti kulturnih dobara prilikom projektovanja i izvođenja građevinskih radova i drugih intervencija na zaštićenom području	kontinuitet	OK, MORT, UT UZKD, CKA i MK	Broj urađenih i realizovanih konzervatorskih projekata u skladu sa Zakonom; rezultati komparativne analize broja novoizgrađenih objekata u skladu sa studijama zaštite kulturnih dobara	+/-	Primjeri narušavanja ili uništavanja vrijednosti prostora u okviru Područja Kotora pokazatelj su nedosljedne primjene Zakona o zaštiti kulturnih dobara i drugih zakona Konstatovani problemi u sprovođenju Zakona o zaštiti kulturnih dobara, kao i podzakonskih akata, su usloveli njihovu izmjenu i dopunu. Ovakvom stanju posebno doprinosi nedovoljna kompetentnost učesnika u izradi projekata kao i u izvođenju radova.

Stvaranje uslova za kontinuirani monitoring svih aktivnosti u zaštićenom području i neposrednom okruženju kroz Upravljačko tijelo	K	VCG I OK	Osnovano Upravljačko tijelo	+	Iako je Savjet za upravljanje Prirodnim i kulturno-istorijskim područjem Kotora imenovan krajem 2015., i zakonom je definisana njegova obaveza vršenja monitoringa stanja Područja Kotora, sistematično sprovođenje monitoringa nije vršeno.	Nacrtom Zakona o zaštiti Kotora su samo u određenoj mjeri povećane nadležnosti Savjeta (uvedeno je da Savjet daje saglasnost za inicijative, programe i urbanističke i druge projekte koji se odnose na Područje) ali je potrebno unaprijediti mehanizme za kvalitetni monitoring prostora.
Aktiviranje kontrole sprovođenja važeće zakonske i podzakonske regulative (inspekcijski nadzor, kaznene odredbe)	K	OK, UZKD, MORT i MK, MD	Broj izvršenih kontrola i spriječenih devastacija	+	Tokom 2017. godine inspekcija za zaštitu kulturnih dobara reagovala je po prijavi u 15 različitih slučajeva.	Uloga inspekcijske kontrole pokazuje se kao nedovoljan i nedovoljno efikasan faktor zaštite vrijednosti Područja. Potrebno pojačati broj kadrova i kompetencije nadzora u okviru Područja.
Obezbjediti rezidentnost građevinskog, ekološkog i inspektora za zaštitu kulturnih dobara na zaštićenom području	k	AZZS, MORT i UZKD	Broj rezidentnih inspektora	-	Na Području Kotora nije obezbijeđeno djelovanje rezidentnog građevinskog, ekološkog i inspektora i inspektora za zaštitu kulturnih dobara.	
Implementacija zakona u oblasti zaštite prirode	konti nuite t	AZZS, RZZP, MORT, IBM, JPMMD	Izvještaj o stanju prirodne baštine	-	Ne postoje izvještaji o stanju prirodne baštine za Područje Kotora	Nedovoljna je saradnja između institucija za zaštitu prirode i institucija za zaštitu

																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					</
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

						sigurnosti pomorske plovidbe primili prijave za 9 slučajeva zagađenja od kojih je utvrđeno da su 6 postojala, a za 3 nisu nađeni dokazi o zagađivanju. Svi slučajevi utvrđenih zagađenja su se desila u Tivatskom akvatorijumu, a počinioci su kažnjeni u skladu sa Zakonom.	
						Stvoriti uslove za obnovu starih zanata u cilju primjene tradicionalnih tehnika, zanata i materijala prilikom sprovođenja konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima	Broj obnovljenih zanata MK, MPS, OK, CKA K +/-
						U cilju edukacije za potrebe obnavljanja tradicionalnih zanata NVO Expeditio organizovao je radionice o restauraciji tradicionalnih drvenih prozora i vrata kao i o upotrebi krečnih maltera.	Republički i Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture je posebnu brigu vodio o izvođenju radova na spomenicima kulture kroz djelatnost svoje specijalizovane Operative koja je na žalost ukinuta, kao i kroz rad Silarsko konzervatorsko- restauratorskog ateljea. Njihova djelatnost je omogućila obnovu više tradicionalnih zanata (kamenorezački, klesarski,...) i konzervatorskih tehnika. Potrebno iniciirati organizovanje obuka i radionica za

										tradicionalne zanate od strane institucija koje se bave zaštitom i očuvanjem kulturne baštine uz učešće svih zainteresovanih strana.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Cilj 4 - Unaprjeđenje valorizacije i zaštite kulturne i prirodne baštine

Valorizacija i zaštita kulturne i prirodne baštine					Implementacija		
Prioritetni zadatak	Aktivnosti/Mjere	Rok	Nosioci aktivnosti	Indikatori	Realizacija	Opis	Efekat/Komentar
Evidentiranje, dokumentovanje, valorizacija i prezentacija kulturne i prirodne baštine zaštićenog područja i zaštićene okoline	Revalorizacija kulturnih dobara koja su po ranijim propisima imala ovaj status	K	UZKD	Broj revalorizovanih kulturnih dobara	+	Izrađeni su elaborati za sva pokretna i nepokretna kulturna dobra koja su po prethodnom Zakonu imala status spomenika kulture	Predstoje poslovi na pravnom uobličavanju i donošenju rješenja o svakom pojedinačnom kulturnom dobru.
	Inteziviranje sistematskih istraživanja i proučavanja vrijednosti prostora i pojedinačnih kulturnih dobara	kontinuitet	CKA, UZKD, PMCG, NMCG	Broj realizovanih istraživanja	+/-	U izvještajnom periodu vršena su sistematska arheološka istraživanja za područje Risna (Carine i Gradina) kao i istraživanja i proučavanja pojedinačnih kulturnih dobara za potrebe izrade projekata. Vršena su i podvodna arheološka istraživanja.	Metodologija rada na zaštiti kulturnih dobara podrazumijeva da se mjere zaštite zasnivaju na rezultatima naučnog proučavanja. Ipak konstatuje se nedovoljna kadrovska i tehnička opremljenost i vremenska i finansijska ograničenja Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

						Potrebno je unaprijediti normativni okvir kao i opremljenost institucije za zaštitu kulturnih dobara sa sjedištem u Kotoru za vršenje arhitektonskih istraživanja, izradu i čuvanje dokumentacije o izvršenih istraživanjima što bi predstavljalo bazu za dalja proučavanja kulturnih dobara. Takođe, potrebno je jačanje institucije u kadrovskom smislu radi podizanja njenog stručnog nivoa.
Arheološko rekognosciranje Područja Kotora, zaštićene okoline uključujući i podmorje	K-S	CKA	Broj rekognoscira njih lokaliteta	+/-	Posljednje sistematsko rekognosciranje na teritoriji opštine Kotor sprovedeno je za potrebe studije "Grbalj kroz vijekove" 2000. godine kada je sistematski rekognoscirano područje Gornjeg i Donjeg Grblja. Projekat podvodnog rekognosciranja u Risanskom zalivu otpočeo je 2004. godine u saradnji sa Univerzitetom u Varšavi – Poljska i još uvijek traje.	Podaci o brojnosti i prirodi arheoloških lokaliteta trenutno su nedostupni. Neophodno je unaprijediti metodologiju rada na Arheološkoj karti Crne Gore.

						rješenja o proglašenju kulturnih dobra.
Identifikacija i formiranje dokumentacije o nepokretnim objektima i pokretnim predmetima za koje se pouzdano vjeruje da imaju kulturnu vrijednost u cilju utvrđivanja statusa kulturnog dobra	konti nuite t	UZKD	Broj urađenih elaborata	+/-	Tokom 2017. godine nisu rađeni novi elaborati u cilju utvrđivanja statusa kulturnog dobra.	
Identifikacija lokaliteta ili područja koja imaju svojstva kulturnog pejzaža i izrada dokumentacije u cilju utvrđivanja statusa kulturno dobro	konti nuite t	UZKD	Broj urađenih elaborata	+/-	- Studija zaštite kulturnih dobra na području Opštine Kotor - Studija zaštite kulturnog pejzaža za područje Vrmca - Studija zaštite kulturne baštine u specijalnom rezervatu » Tivatska Solila« u opštini Tivat	
Izrada i ažuriranje javnosti dostupne baze podataka kulturnih dobra	K	MK, UZKD	Formirana baza podataka	-	Ne postoji javnosti dostupna baza podataka svih kulturnih dobra	U toku je izrada elektronske baze podataka pri ministarstvu kulture/Upravi za zaštitu kulturnih dobra.
Izrada i ažuriranje javnosti dostupne baze podataka i dokumenata od značaja za zaštitu, očuvanje i razvoj Područja Kotora	K	OK	Formirana baza podataka	-	Ne postoji formirana baza podataka. MP Kotora se nalazi na sajtu Ministarstva kulture i dostupan je javnosti.	Prema Zakonu o zaštiti Prirodno i kulturno-istorijskog područja Kotora (čl. 14) organ lokalne uprave je dužan da vodi bazu podataka i dokumenata od značaja

						za zaštitu, očuvanje i razvoj Područja.
Izrada programa sanacije i reaktivacije pejzaža degradiranog savremenom urbanizacijom	K	UZKD, MORT, AZZŠ, JPMD i OK	Izrađen program sanacije	-	Programi sanacije za prostore za čije vrijednosti je ocijenjeno da su narušene savremenom urbanizacijom predviđeni su u okviru Studije zaštite kulturnih dobara na području Opštine Kotor.	Jedan od najurgentnijih primjera koji zahtijevaju program sanacije su naselja u Kostanjici budući da povreda pejzaža nastala njihovom gradnjom ugrožava istorijsku pozadinu dva ostrva (Gospe od Škrpjela i ostrva sv. Đorđa) naspram Perasta.
Izrada programa konzervatorskih mjera za devastirana kulturna dobra koja su valorizovana i revalorizovana	K	UZKD	Izrađen program konzervatorskih mjera	+/-	U okviru elaborata revalorizacije izrađeni su predlozi potrebnih konzervatorskih mjera za pojedinačna kulturna dobra i njihovu zaštićenu okolinu.	Studija zaštite kulturnih dobara na području Opštine Kotor predviđa izradu programa sanacije za devastirane segmente Područja Kotora.
Izrada planova održavanja kulturnih dobara uskladu sa Zakonom	K	UZKD, CKA i OK	Broj izrađenih planova održavanja	-	Nije izrađen plan održavanja kulturnih dobara.	
Izrada godišnjeg programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara Područja Kotora	kontinuitet	OK	Izrađen godišnji program	+	Godišnji program zaštite i održavanja kulturnih dobara za 2017. godinu za Područje Kotora, sačinjen je u Opštinskom sekretarijatu za zaštitu prirodne i kulturne i	

						baštine, u saradnji sa Upravom za zaštitu kulturnih dobara-Područna jedinica Kotor, OJU Muzeji Kotor, NVO i dr.	
	Obezbeđivanje adekvatnih prostora za čuvanje, zaštitu i prezentaciju pokretnih kulturnih dobara, kulturnih predmeta i arheoloških nalaza	K-S	OK, CKA, institucije kulture sa Područja Kotora	Broj prostora sa adekvatnim uslovima	+/-	Poboljšanje uslova za za čuvanje, zaštitu i prezentaciju pokretnih kulturnih dobara, kulturnih predmeta i arheoloških nalaza ostvareno je u okviru muzejskih ustanova i Istarskog arhiva Kotor.	Otvoreno je pitanje obezbeđivanja uslova za formiranje arheološkog muzeja i Lapidarijuma za koji je namijenjen prostor bastiona Valijer.
	Identifikacija i formiranje dokumentacije o nematerijalnoj kulturnoj baštini radi utvrđivanja statusa kulturno dobro	konti nuite t	UZKD, NMCG, PMCG, OJU Muzeji	Broj urađenih elaborata	+	Poslovi na komisijskoj obradi primjera nematerijalne kulturne baštine teku u kontinuitetu.	U toku 2017. godine izrađivao se elaborat kojim će se Bokojska mornarica kandidovati za Svjetsku baštinu UNESCO-a.

Cilj 5 - Integralna zaštita kulturne i prirodne baštine kroz konstantnu kontrolu lokalnog urbanog razvoja

Integralna zaštita							Implementacija	
Prioritetni zadatak	Aktivnosti/Mjere	Rok	Nosioci aktivnosti	Indikatori	Realizacija	Opis	Efekat /Komentar	
Obezbeđivanje integralne zaštite zaštićenog područja kroz prostorno planska	Izrada Studije zaštite kulturnih dobara Područja Kotora	K	UZKD, OK	Urađena studija	+	Studija zaštite kulturnih dobara na području Opštine Kotor za potrebe izrade PUP-a Opštine Kotor, koje obuhvata i Područje Kotora i djelove zaštićene okoline na području	Od vremena izrade do donošenja Studije prošlo je dvije godine, a time je propuštena prilika da se blagovremeno reaguje kako u izradi PUP-a tako	

Izrada procjene kulturnog pejzaža zaštićenog područja	K-S	UZKD	Urađena procjena kulturnog pejzaža	+	Vrijednosti kulturnog pejzaža na području Opštine Kotor sagledane su, opisane i mapirane okviru Studije zaštite kulturnih dobara na području Opštine Kotor	Procjena kulturnog pejzaža bi trebalo da se uradi i za zaštićenu okolinu u okviru opština Herceg Novi i Tivat.
Izrada Studija zaštite prirodnih vrijednosti zaštićenog područja i njegove zaštićene okoline	K	RZZP, AZŽS, OK	Izrađena Studija	-	Posebna Studija zaštite prirodnih vrijednosti zaštićenog područja i njegove zaštićene okoline nije izrađena; prirodne vrijednosti Područja Kotora i dijela njegove zaštićene okoline koja se nalazi u okviru Opštine Kotor opisane su i mapirane u Studiji zaštite kulturnih dobara na području Opštine Kotor.	
Izrada Prostorno-urbanističkog plana Opštine Kotor	K	OK	Donesen plan	-	Plan nije donesen. Studija zaštite kulturnih dobara na području Opštine Kotor usvojena je od strane Uprave za zaštitu kulturnih dobara krajem novembra 2017. godine.	
Izrada Strateškog plana razvoja Opštine Kotor	K	OK	Donijeta strategija	+/-	Urađen je Strateški plan Kotora za period 2013-2017	Neophodna je izrada novog Strateškog plana za slijedeći period zasnovanog na očuvanju i zaštiti vrijednosti Svjetske baštine.
Izrada Programa razvoja kulture Opštine Kotor	K	OK, institucije	Donijeta strategija	+/-	Urađen je Program razvoja kulture za period 2013-2017	Program za slijedeći period je neophodno

			kulture Opština, NVO				inovirati i dopuniti u skladu sa zahtjevima očuvanja i zaštite atributa Izuzećne univerzalne vrijednosti Područja Kotora.
--	--	--	----------------------------	--	--	--	---

Cilj 6 –Razvoj zaštićenog područja kroz korišćenje potencijala na principima održivog razvoja

Implementacija						
Prioritetni zadatak	Aktivnosti/Mjere	Rok	Nosioci aktivnosti	Indikatori	Realizacija	Opis
Razvoj projekata i aktivnosti koji doprinose održivom korišćenju potencijala Područja	Obezbeđivanje stalnih izvora prihoda za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara	K- konti nuite t	VCG, OK, UT	Obezbeđeni stalni izvori prihoda	+	Opština Kotor je usvojila Odluku o ekonomsko iskorišćavanje kulturnih dobara ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 029/14, 010/15, 018/15, 021/15). Naknada se isključivo namjenski koristi za kulturna dobra.
	Obezbeđivanje donacijaza zaštitu i očuvanje prirodne i kulturne baštine	konti nuite t	MK, MORT, MF, ME, MPRR, OK, UT, NVO	Iznos obezbijeđenih sredstava	+/-	Preko projekta Adrifort obezbjeđena su sredstva u iznosu od 80.000€ za I fazu radova na tvrđavi na Trojici. I faza uključuje kompletno vraćanje u prvobitnu formu iz doba Mletaka, kao i zadržavanje najistaknutijih faza iz doba Austrougarske.

Aktivirati dodatne mehanizme finansijske podrške vlasnicima kulturnih dobara za održavanje kulturnih dobara i za sprovođenje konzervatorskih mjera	K	MK, MF, ME, OK, UT	Uspostavljen sistem	+/ -	Izdavanje konzervatorskih uslova i izdavanje saglasnosti na projektnu dokumentaciju je vid finansijske podrške vlasnicima kulturnih dobara. Potrebno je aktivirati dodatne mehanizme podrške.	Predlaže se oslobađanje vlasnika kulturnih dobara naknade za komunalno opremanje prilikom izdavanje građevinskih dozvola za rekonstrukciju tih objekata kao i da Organ čija je nadležnost zaštita kulturnih dobara subvencionira izradu konzervatorskog projekta i obezbjedni stručni nadzor nad sprovođenjem istog
	Izrada strategije razvoja poljoprivrede zasnovane na tradicionalnim načinima obrade zemljišta i proizvodnje s ciljem regeneracije kulturnog pejzaža	K-S MPRR, UZKD	Izrađena Strategija	+/ -	Izrada strategije razvoja poljoprivrede zasnovane na tradicionalnim načinima obrade zemljišta i proizvodnje s ciljem regeneracije kulturnog pejzaža nije izrađena. U okviru Studije zaštite kulturnih dobara na području Opštine Kotor preporučuje se obnova kulturnog pejzaža zasnovana na tradicionalnoj obradi zemlje i proizvodnji.	Kao pilot aktivnost u cilju razvoja poljoprivrede zasnovane na tradicionalnim načinima obrade zemljišta pokrenut je projekat AGRISCAPE&ME Obnova tradicionalnog poljoprivrednog pejzaža koji se odnosi i na Područje Kotora.
	Stvaranje uslova za očuvanje tradicionalnog ribarstva	K-S IBM, MPRR	Očuvano tradicionalno ribarstvo	+/ -	Oblici i način tradicionalnog ribarstva postoje na Području Kotora i treba ih unapređivati.	
	Stvaranje uslova za razvoj marikulture (uzgoj školjki)	K-S IBM, MPRR		+/ -	Uslova za razvoj marikulture (uzgoj školjki) obezbijeđeni su	

					na nekoliko lokacija u Kotorskorisanskom zalivu (Ljuta, Stoliv...)	
Obezbjeđivanje i realizacija tehnički izvodljivog, ekonomski i ekološki opravdanog i održivog rješenja za zaštitu od poplava u Kotoru	konti nuite t	MORT, OK, AZŽŠ, JPVK	Realizovano rješenje	+/-	Izrada kanalizacionog sistema u ulici Sjever-Jug u Starom gradu predstavlja stepen poboljšanje stanja zaštite od poplava	
Uspostavljanje Regionalnog centra za očuvanje morskog biodiverziteta, autohtonih vrsta i njihovih populacija	K-S	MN, IBM	Osnovan Regionalni centar	-	Regionalni centar za očuvanje morskog biodiverziteta, autohtonih vrsta i njihovih populacija nije osnovan.	
Izrada strategije razvoja turizma u zaštićenom području	K	NTO, MORT, OK, TO, UZKD, RZZP, UT	Donijeta strategija	+/-	Ne postoji strategija razvoja turizma na Području Kotora zasnovana na vrijednostima i atributima Izuzetne univerzalne vrijednosti. Preduzete su aktivnosti na izradi Strategije razvoja kulturnog turizma Crne Gore do 2023. godine od strane MORT koja će obuhvatiti i Područje Kotora	Ekspanzija kruzning turizma u velikoj mjeri prouzrokuje nepovoljne aspekte zaštite kulturnih dobara na Području Kotora. Najveća negativnost ekspanzije ovog vida turizma ogleda se u nestajanju tradicionalnog načina života u okviru grada Kotora i svih priobalnih naselja. U tom smislu potrebno je izraditi strategiju razvoja turizma zasnovanu na vrijednostima i atributima Izuzetne univerzalne vrijednosti Područja.

	Unaprijeđivanje kulturnog turizma u zaštićenom području	konti nuit t	NTO, TO Kotor, OK, NVO	Broj turista, realizovanih aktivnosti i projekata	+/-	Posjete turista zasnivaju se na kulturnim potencijalima Područja Kotora. U tom smislu se može govoriti i o oblicima kulturnog turizma koji su u razvoju (porodični apartmani, vožnja plovilima, planinarske ture, obilasci kulturnih znamenitosti i dr.)	Neophodno je usmjeriti razvoj turizma ka očuvanju identiteta Područja i njegovih vrijednosti, a spriječiti pretjeranu eksploataciju prostora i potencijala kulturne baštine i u potpunosti očuvati izuzetne univerzalne vrijednosti.
	Izrada procjene uticaja pritiska masovnog turizma na zaštićeno područje u odnosu na kapacitet i organiziranja	K	NTO, TO Kotor	Urađen elaborat	-	Detaljne analize zasnovane na podacima kao i procjena uticaja masovnog turizma na vrijednosti Svjetske baštine koje nisu izrađene, predstavljala bi neophodni instrument u sprečavanju negativnosti koje izaziva ekspanzija turizma.	
Poboljšati infrastrukturu kao preduslov za kvalitetniji život lokalnog stanovništva i kvalitetniju turističku ponudu	Obnova i sanacija sistema za vodosnabdijevanje	K-D	JPVK, OK, Regionalni vodovod, Vodacom	% saniranog vododnog sistema	+/-	U velikoj mjeri (nema zaslantjenja vode tokom ljetnjeg perioda)	
	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacionih sistema	S	JPVK, OK	% rekonstruisan og kanalizaciono g sistema	+/-	U velikoj mjeri (Dobrota, Kotor, Muo...)	
	Unapređenje sistema za odvođenje otpadnih voda	S	JPVK, OK, Regionalni	Stanje sistema odvođenja	+/-	Sistem za odvođenje otpadnih voda je izgradnjom	

			vodovod, Vodacom	otpadnih voda			postrojenja za preradu otpadnih voda za Opštine Tivat i Kotor je zaokružen kao cjelina. Neophodno je što prije definirati pravni status ovog postrojenja kako bi se valorizovala što bolje njegova namjena.	
Unapređenje snabdijevanja električnom energijom, na principima energetske efikasnosti I uz korišćenje obnovljivih izvora energije	konti nuite t	EPCG, EDK, OK	% rekonstrukcije i osavremenjav anja postojeg sistema	+/-	Unapređenje snabdijevanja električnom energijom se ne zasniva u dovoljnoj mjeri na principima energetske efikasnosti			
Unapređenje saobraćajne infrastrukture zaštićenog područja - analiza saobraćajnih rješenja (drumskog, pomorskog, vazdušnog)	K-D	MS, OK	% rekonstrukcije i osavremenjav anja	+/-	Usvojen je Projekat regulisanja saobraćaja stacionarnog saobraćaja (parkiranja) i analize regulisanja auto-taxi prevoza na teritoriji grada Kotora. Izvršena je analiza uticaja koje bi izgradnja zaobilaznice oko Kotora na predloženoj trasi proizvela na izuzetne univerzalne vrijednosti Područja Kotora.	Pitanje saobraćaja je jedno od ključnih za razvoj na Području Kotora, uključujući i zaštićenu okolinu, i bilo bi neophodno uraditi sveobuhvatne analize i dati predloge za uspostavljanje održivog saobraćaja koje bi bilo u skladu sa očuvanjem atributa izuzetne univerzalne vrijednosti.	Ostaje otvoreno pitanje rješenja prelaza preko Veriga.	

	Uvođenje lokalnog pomorskog saobraćaja	K-S	OK	Aktiviran lokalni pomorski saobraćaj	-	Nije uveden lokalni pomorski saobraćaj
--	--	-----	----	--------------------------------------	---	--

Cilj 7 –Jačanje kadrovskih kapaciteta na svim nivoima, edukacija novog i do-edukacija postojećeg stručnog kadra

Kadrovski kapaciteti i edukacija						
Prioritetni zadatak	Aktivnosti/Mjere	Rok	Nosioći aktivnosti	Indikatori	Implementacija	
					Realizacija	Efekat / Komentar
	Kontinuirana edukacija stručnog kadra za zaštitu i upravljanje zaštićenim područjem (specijalizacije, studijski boravci, stručni seminari, konferencije, okrugli stolovi, izdavačka djelatnost, stručni časopisi, namjenski kursevi i obuke)	K-S	MK, institucije culture, OK, NVO	Broj održanih edukativnih programa i broj učesnika/ca	+/-	U okviru MK postoje oblici komunikacija u okviru kojih su moguće razmjene stručnih iskustava.
	Obezbijediti mehanizme za formiranje specijalizovanih visoko obrazovnih institucija za permanentno obrazovanje stručnih kadrova iz oblasti kulturne baštine (arheologija, istorija umjetnosti, konzervacija, etnologija)	K	UCG, MN, MK, MPS	Formirani studiji i studijski programi	-	Savjet nema informacije o aktivnostima.
	Podsticati do-edukaciju različitih stručnih profila za oblast zaštite nepokretnih kulturnih dobara (ahitekta, građevinski inženjeri, prostorni planeri, pejzažne	kontinuitet	MK, MN, UCG, MPS, OK	Broj obučanih kadrova	+/-	Savjet nema informacije o broju obučanih kadrova.
						Ministarstvo kulture kroz Program zaštite pomaže pojedincima.

arhitekta, turizmolozi, ekonomisti, menadžeri, pravnici...)						
Edukacija i do-edukacija zanatlija za tradicionalne tehnike i zanate	K-S	Privredna komora, Zanatska komora, CZK	Broj obučanih zanatlija	-	Nije pokrenuto	

Cilj 8 –Prezentacija i popularizacija područja i podizanje nivoa svijesti građana/nki o vrijednostima i značaju zaštićenog područja

Prezentacija i popularizacija područja						Implementacija		Efekat/Komentar
Prioritetni zadatak	Aktivnosti/Mjere	Rok	Nosioci aktivnosti	Indikatori	Realizacija	Opis		
	Povećanje nivoa informisanosti i svijesti lokalnog stanovništva o obuhvatu, vrijednostima i značaju područja Svjetske baštine kroz kampanje kao i izradu i distribuciju promotivnog materijala o zaštićenom području	kontinuitet	UZKD, CZK, OK, NVO	Broj održanih promocija i prezentacija	+/-	Nivo informisanosti lokalnog stanovništva o obuhvatu, vrijednostima i značaju područja Svjetske baštine je veoma mali. Postoje samo sporadične ali ne i strateški planirane aktivnosti koje se sprovode s tim ciljem.	Neophodno je hitno sprovesti sveobuhvatnu i na stručnim osnovama baziranu kampanju o promovisanju vrijednosti i značaja područja Svjetske baštine.	
	Prezentacija i popularizacija zaštićenog područja kroz izradu i distribuciju promotivnog materijala (mape, lifleti, publikacije, web prezentacije)	kontinuitet	UZKD, CZK, OK, NVO	Broj realizovanog promotivnog materijala	+/-	Ne postoji materijal koji bi bio dostupan kako građanima tako i turistima a koji se odnosi isključivo na Područje Svjetske baštine. Postoje mape, lifleti i publikacije samo o gradovima, naseljima ili pojedinačnim kulturnim	Bilo bi neophodno izraditi promotivni materijal za Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora kao cjelinu, uključujući i njegovu zaštićenu okolinu	

						dobrima, kao i malo materijala o Području koji je dostupan on line. (kao npr. video rađen u okviru projekta EXPO AUS, koji je implementirao CKACG, http://www.tokotor.me/en/ i prezentacija Područja u okviru istog projekta http://www.expoaus.org/the-kotor-region-uso10)
Sveobuhvatna turistička promocija i prezentacija Svjetske baštine područja Kotora, kroz aktivno učešće na sajmovima turizma u inostranstvu	kontinuitet	OK, UT, MORT, MK, TO, NTO, NVO	Broj održanih promocija i prezentacija	+/-		U veoma maloj mjeri se promoviše vrijednost Područja Kotora kao cjeline, tj. Izuzetna univerzalna vrijednost Svjetske baštine, fokus je više na pojedinačnim gradovima, naseljima ili kulturnim dobrima.
Osmisliti strategiju permanentne edukacije svih struktura zajednice o vrijednostima kulturne baštine i potrebi njene zaštite i prezentacije	K	MK, MN, OK, UCG, MPS, TO, UT, NVO	Urađena strategija	-		Strategiju permanentne edukacije svih struktura zajednice nije urađena
Kontinuirana edukacija o kulturnoj baštini kroz obrazovne programe u školama	kontinuitet	MPS, UZKD, OK, UT	Broj održanih predavanja	-		Ne postoji kontinuirana edukacija o kulturnoj baštini kroz obrazovne programe u školama
Kontinuirana edukacija djece predškolskog uzrasta o vrijednostima zaštićenog područja	kontinuitet	Predškolske ustanove, MPS, UZKD, OK, UT, TO, NVO	Broj održanih predavanja	-		Ne postoji kontinuirana edukacija djece predškolskog uzrasta o vrijednostima zaštićenog područja

	Iniciranje osnivanja Informativnog punkta (Centra za posjetioce) zaštićenog područja	K	OK	Formiran Centar za posjetioce	-	Nije formiran	
--	--	---	----	-------------------------------------	---	---------------	--

STEPEN REALIZACIJE ZA UKUPNO 70 AKTIVNOSTI/MJERA:

	Stepen realizacije	Broj aktivnosti/mjera	%
+	realizovano	14	20 %
+/-	djelimično realizovano	36	48,5 % (provjeriti)
-	nije realizovano	20	31,42 %
UKUPNO		70	

Tokom 2017. godine Vlada Crne Gore je preduzela više aktivnosti u cilju iznalaženja rješenja, za prevazilaženje evidentiranih problema na Području Kotora:

- Vlada Crne Gore je donijela 2. februara 2017. Akcioni plan za sprovođenje Odluka UNESCO-a u vezi sa Područjem Kotora usvojenim u Istanbulu u julu 2016. godine
- Vlada Crne Gore je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o prostornom planu posebne namjene za obalno područje Crne Gore, kojom je zabranjena izgradnja u Prirodnom i kulturno-istorijskom području Kotora, do usvajanja Prostornog plana Opštine Kotor.
- Ministarstvo kulture je na osnovu Zaključaka Vlade Crne Gore 27.04.2017. godine pripremilo predlog za razrješenje prethodnog Savjeta za upravljanje Područjem Kotora i Vlada je imenovala novi sastav Savjeta
- Vlada Crne Gore je usvojila "Procjenu uticaja na baštinu za Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora" - HIA
- Donešena je Studija zaštite kulturnih dobara za potrebe PUP-a Kotor i Studija zaštite kulturnih dobara za potrebe Prostornog plana posebne namjene Obalno područje.

Međutim, uprkos naporima Vlade Crne Gore i Ministarstva kulture i preduzetim aktivnostima, stanje Područja Kotora u 2017. godini odražava višegodišnje djelovanje niza nepovoljnih faktora koji utiču na očuvanje i zaštitu atributa Izuzetne univerzalne vrijednosti Područja.

Principi zaštite i upravljanje Područjem Kotora se ne zasnivaju u potpunosti na odgovarajući način na smjernicama datim u Menadžment planu. Iako su u dokumentu date *Smjernice, mjere, režim i koncept zaštite kulturnih i prirodnih vrijednosti* uključujući i *Smjernice za integralnu zaštitu*, i iako je Zakonom o zaštiti kulturnih dobara (2010) u čl. 89 navedeno da „Planski dokument mora biti usklađen sa studijom zaštite kulturnih dobara i menadžment planom“ smjernice iz Menadžment plana se ne poštuju. Iako su mnogi objekti izgrađeni u skladu sa planskom dokumentacijom, ipak smatramo da su neki od njih devastirali prostor jer sami planovi nisu implementirali mjere navedene u Menadžment planu, za šta postoji Zakonska obaveza. Ovo je konstatovao i UNESCO kroz svoje odluke za lokacije kao što su Kostanjica, Glavati, Morinj i druge.

Predlog za izmjenu teksta oznacenog crvenim:

Bez obzira što su savremeni objekti i grupacije izgrađeni prema važećoj planskoj dokumentaciji može se konstatovati da su mnogi neusklađeni sa smjernicama datim u Menadžment planu Kotora za šta postoji Zakonska obaveza. Ovi objekti predstavljaju degradaciju vrijednosti i karakteristika prostora Svjetske baštine Kotora, što je konstatovao i UNESCO kroz svoje odluke za lokacije kao što su Kostanjica, Glavati, Morinj i druge.

Činjenicu da **efekti sprovođenja Menadžment plana nisu u praksi postignuti** potvrđuju jasno odluke Komiteta za Svjetsku baštinu iz 2012., 2014. i 2016. i izvještaj UNESCO ICOMOS Misije iz 2013. koji jasno govore o stanju na Području Kotora. Ovo potvrđuje i Akcioni plan koji je donijela Vlada Crne Gore 2017. godine

Uslovi za ostvarivanje ciljeva zaštite, očuvanja i upravljanja odraz su niza aktivnosti na Području Kotora, sprovedenih u prethodnih više od petnaest godina.

Nacrtom Zakona o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora samo u određenoj mjeri unapređene su nadležnosti Savjeta, uvedeno je da Savjet daje saglasnost za inicijative, programe i urbanističke i druge projekte koji se odnose na Područje, ali i dalje uloga Savjeta ne

podrazumijeva upravljačku funkciju koja je prepoznata u Menadžment planu, tako da ali je potrebno preispitati pravno-institucionalni okvir koji će unaprijediti mehanizme i tijela za upravljanje Područjem.

Transformisane institucije UZKD i CKA imaju svoju podrčnu jedinicu i odjeljenje sa sjedištem u Kotoru, međutim odlučivanje je centralizovano. Uočljivo je, na osnovu primjera iz prakse, da Izvedena transformacija nije unaprijedila stanje u Području.

Područna jedinica Uprave i Područno odjeljenje Centra za konzervaciju i arheologiju, sa sjedištem u Kotoru, predstavljaju transformisani Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture Kotor, koji je vršio ulogu upravljača zaštićenim Područjem Kotora i predstavljao veoma uglednu regionalnu instituciju čiji rad je bio prepoznat i afirmisan ne samo na regionalnom i nacionalnom nivou već i od strane međunarodnih institucija (izvještaj UNESCO-ICOMOS misije iz 2003.godine).

Kadrovski potencijali Regionalnog zavoda su u reorganizaciji znatno redukovani, posebno u dijelu zaštite graditeljskog nasljeđa, a ranijim ukidanjem Specijalizovane operative značano su umanjene mogućnosti za kvalitetni pristup izvođenju radova na kulturnim dobrima. Zapravo, zaokruženi procesi koje podrazumijeva metodologija očuvanja i zaštite kulturnih dobara, a koji su bili objedinjeni u Regionalnom zavodu, reorganizacijom su usitnjeni (fragmentovani) do mjere koja se ne može smatrati efikasnim sistemom.

Osnovni problem funkcionisanja i saradnje između institucija zaštite i njihovih područnih jedinica tj. odjeljenja u Kotoru je što se stručni stavovi područnih jedinica sa terena, kojima je oduzeto pravo samostalnog odlučivanja, u velikom broju primjera mijenjaju kod konačnog uobličavanja akata centralnih institucija. Dakle, aktivnost/Mjere, Cilja 1, Menadžment plana pod nazivom ***Obezbjeđivanje i jačanje institucionalne zaštite Područja Kotora sa sjedištem na samom Području*** nije sproveden, naprotiv.

Od 2013. do 2015. godine u okviru rada na izradi Studije zaštite kulturnih dobara koja je donesena 2017. godine, na području Opštine Kotor izvršena je **sveobuhvatna analiza stanja Područja Kotora i njegove zaštićene okoline**. Studija je podrazumijevala mapiranje vrijednosti područja opštine Kotor kao i mapiranje mjera zaštite što je trebalo da bude osnova za izradu PUP-a Kotora.

U okviru predloženih mjera za zaštitu kulturnih dobara pored ostalog predloženo je **preispitivanje važećih planskih dokumenata čijim sprovođenjem su nastajale nepovratne promjene atributa izuzetne univerzalne vrijednosti kao najznačajnijih odlika Svjetske baštine Kotora**. Predložena mjera (preispitivanje važećih planskih dokumenata, prvenstveno onih na koje nije data saglasnost Regionalnog zavoda Kotor) je predstavljala ozbiljnu kočnicu za usvajanje Studije do kojeg je došlo tek krajem 2017. godine. U međuvremenu, 2. februara 2017. g. od strane Vlade usvojen je *Akcion plan za realizaciju odluka koje se odnose na Područje Kotora usvojenih u Istanbulu u julu 2016. godine od strane Komiteta UNESCO* a sredinom aprila iste godine stupio je na snagu moratorijum na gradnju na Području Kotora. Donošenje Akcionog plana i uvođenje moratorijuma predstavljaju zapravo mjere koje odražavaju **zabrinjavajuće stanje na prostoru Svjetske baštine Kotora**, odnosno, mjere zasnovane na ocjeni stanja istovjetnoj sa ocjenom koju je sadržavala Studija zaštite kulturnih dobara završena sredinom 2015. godine.

Prilikom izrade Prostornog plana generalne regulacije i drugih planova predlaže se da se za Područje Kotora isključivo implementiranje Studija zaštite kulturnih dobara izrađena za potrebe PUP-a Kotor.

Upozorenja da **prekomjerna i nekontrolisana urbanizacija** Područja Kotora predstavlja jednu od najvećih prijetnji očuvanju vrijednosti Svjetske baštine Kotora od UNESCO-a je dato već 2003. godine. Izrada Menadžment plana Prirodnog i kulturno-istorijskog Područja Kotora, započeta krajem 2003., intenzivirana 2006. i završena 2011. godine, trebalo je da predstavlja strateški dokument koji

će imati za cilj zaustavljanje prekomjerne urbanizacije na području koje posjeduje izuzetnu univerzalnu vrijednost. Međutim, paralelno sa radom na izradi Menadžment plana nastaje novi val urbanizacije koji se posebno odrazio na naselja Kostanjicu, Morinj, Risan, Dražin vrt, Dobrotu, Prčanj... Štete izazvane izgradnjom stambenih i turističkih kapaciteta nepovratno su uticale na autentičnost i integritet Područja Kotora. Navedeno jasno pokazuje da **efekti sprovođenja Menadžment plana u domenu sprječavanja prekomjerne i nekontrolisane urbanizacije nisu postojali. Naprotiv, principi sadržani u Menadžment planu su gotovo u potpunosti zanemareni upravo u procesima planiranja.**

S obzirom na prekomjernu i nekontrolisanu urbanizaciju **ocjena stanja u oblasti prostorno-planske dokumentacijesa aspekta zaštite kulturne baštine** je veoma značajna za Područje Kotora. Ocjena stanja data je kako u Menadžment planu tako i u Studiji zaštite kulturnih dobara na području Opštine Kotor i u analizama koje su rađene za potrebe ovog Izvještaja.

U proteklom periodu od gotovo 40 godina od upisa Područja Kotora na Listu Svjetske baštine UNESCO desile su se promjene u njegovom prirodnom i kulturnom pejzažu. Te promjene, uglavnom negativne, nastale su kao posljedica **intenzivne stambene gradnje**, koja nije bila izazvana zemljotresom od 15. aprila 1979. godine zato što su tri godine poslije zemljotresa, izgradnjom 736 stanova, stanovnici koji su ostali bez krova nad glavom bili stambeno obezbijeđeni. Takođe, prekomjerna gradnja nije bila izazvana ni povećanjem broja stanovnika koji bi uslovljavao takav intezitet gradnje, jer je demografski rast uglavnom stagnirao ili blago rastao, a nisu bili građeni ni novi privredni objekti koji bi zahtjevali angažovanje nove radne snage a time i potrebu za povećanjem stambene gradnje.

Prema statističkim podacima popisa stanovništva, domaćinstava i stanova, u periodu od 1981. do 2011. godine, na Području Kotora broj stanovnika je porastao za 2 330 ili 14%, broj domaćinstava za 1026 ili 12%, dok je broj stanova porastao za 2 669 ili 63%. Broj privrednih objekata nije registrovan, kao ni broj ranije izgrađenih a stavljenih u funkciju. U međuvremenu, od 2011. godine do danas broj stanovnika uglavnom stagnira, a broj stanova je porastao za dodatnih 40% sa tendencijom daljeg rasta. Dakle, do povećanja broja stanova došlo je isključivo zbog interesa investitora da grade zgrade sa stanovima za prodaju koji služe uglavnom kao sekundarno stanovanje, čime se ne unapređuje kvalitet turističke ponude, a značajno se opterećuje postojeća infrastruktura.

Planiranje građevinskih područja višestruko većih od potrebnih predstavlja neracionalno trošenje vrijednih i neobnovljivih prostornih resursa i ima brojne negativne posljedice koje uključuju prostorno raširenu izgradnju koja zahtijeva znatno dužu saobraćajnu mrežu i višestruko skuplje komunalno opremanje građevinskog zemljišta, nepotrebnu potrošnju vrijednih resursa, veće troškove energije i goriva. Veliki pritisak na životnu sredinu, gubitak tradicionalne fizionomije naselja i narušavanje izvornih predionih vrijednosti, u ekonomskom smislu, dugoročno posmatrano, dovodi do pada prihoda u turizmu i do pada rejtinga destinacije.

Nesumnjivo je i lako uočljivo, da je navedena intenzivna stambena izgradnja imala veoma negativan uticaj na Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora na Listi Svjetske baštine, dovodeći u pitanje njegove izuzetne univerzalne vrijednosti.

Brojni primjeri narušavanja ili uništavanja vrijednosti prostora u okviru Područja Kotora pokazatelj su **nedosljedne primjene Zakona o zaštiti kulturnih dobara i drugih zakona, kao i nepoštovanja uslova iz već usvojenih planskih dokumenata.** Ovakvom stanju posebno doprinosi **nekompetentnost većine učesnika** u izradi planova, projekata kao i u izvođenju radova.

Boka Kotorska u cjelosti izložena je naročitom pritisku izgradnjom turističke infrastrukture i suprastrukture pod izgovorom poboljšanja pristupačnosti Crne Gore kao turističke destinacije.

Ubrzana i stihijaska urbanizacija predjela, za posljedicu ima njegovu dramatičnu **degradaciju** čak i unutar zaštićenog Područja.

Ukupno **stanje istraženosti arheoloških lokaliteta u Boki Kotorskoj je loše**. Na tragu sumarnih rezultata nekoliko studija distribucije arheoloških lokaliteta na području Boke Kotorske i njezinog bližeg zaleđa projekat „Arheološka karta Crne Gore“ imao je za cilj da upotpuni naše znanje o prirodi i prostornoj distribuciji arheoloških lokaliteta. Podaci o brojnosti i prirodi arheoloških lokaliteta trenutno su nedostupni. Arheološka karta Područja Kotora sa njegovom zaštićenom okolinom, kao integralni dio Arheološke karte Crne Gore, je u izradi. Međutim, izradu Arheološke karte Crne Gore u metodološkom smislu potrebno je unaprijediti. Neophodna je informatička integracija i usklađivanje podataka sa rezultatima prethodnih istraživanja, kao i precizna i tačna slika prostorne distribucije arheoloških lokaliteta zaštićenog područja i njegove okoline. Standardizacija terenske dokumentacije jedna je od mjera koja proizilazi iz odredbi Evropske konvencije o zaštiti arheološke baštine iz 1992. godine.

Ne postoji strategija razvoja turizma na Području Kotora zasnovana na vrijednostima i atributima izuzetne univerzalne vrijednosti. Ekspanzija kružnog turizma u velikoj mjeri prouzrokuje nepovoljne aspekte zaštite kulturnih dobara na Području Kotora. Najveća negativnost ekspanzije ovog vida turizma ogleda se u nestajanju tradicionalnog načina života u okviru grada Kotora i svih okolnih priobalnih naselja. U tom smislu potrebno je izraditi strategiju razvoja turizma zasnovanu na vrijednostima i atributima izuzetne univerzalne vrijednosti Područja.

Nivo informisanosti kako lokalnog stanovništva tako i svih ostalih aktera **o obuhvatu, vrijednostima i značaju područja Svjetske baštine nije na zadovoljavajućem nivou**. Postoje samo sporadične ali ne i strateški planirane aktivnosti koje se sprovode s tim ciljem. Ne postoji informativni materijal dostupan građanima i turistima koji se odnosi na obuhvat i vrijednosti Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora kao dijela Svjetske baštine. U veoma maloj mjeri se promoviše vrijednost Područja Kotora kao cjeline, tj. njegova izuzetna univerzalna vrijednost, fokus je više na pojedinačnim gradovima, naseljima ili kulturnim dobrima.

PREDSJEDNIK

Vladimir M. Jokić